

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Факультет історії та географії

Кафедра географії та методики її навчання

Рекомендовано до захисту

«17» квітня 2021 р.,

протокол № 8

Зав. кафедри

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

ДИТЯЧА АНІМАЦІЯ В ТУРИЗМІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Виконала: студентка IV курсу, групи Т- 46
спеціальності 242 Туризм

Зоненко В. С.

Керівник: Шуканова А. А.

(прізвище та ініціали)

Рецензент Александров В.

(прізвище та ініціали)

Захищено 4 Червня 2021 р.

кількість балів: 80

значення оцінки добре

Голова Екзаменаційної комісії

(прізвище)

Шуканова А. А.
(прізвище та ініціали)

Полтава – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. АНІМАЦІЯ В ТУРИСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	6
1.1. Анімаційний туризм: сучасна структура та напрямки розвитку.....	6
1.2. Види і технології реалізації анімаційних програм.....	9
1.3. Технологічний процес створення анімаційних програм.....	18
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ	25
2.1. Організація дитячої анімації в готельних комплексах	25
2.2. Спортивно-оздоровчий напрям дитячої анімації.....	29
2.2.1 Рухливі ігри для дітей	29
2.2.3. Українські народні дитячі ігри.....	35
2.3 Культурно-розважальна дитяча анімація.....	44
2.4. Святкові заходи для дітей як анімаційні об'єкти.....	47
2.5. Функціональні обов'язки дитячого аніматора.....	50
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ В ТУРИЗМІ	58
3.1. Інноваційні підходи до організації анімації в рекреаційно-туристичній діяльності.....	58
3.2. Удосконалення менеджменту та маркетингу анімаційних послуг.....	64
3.3 Розробка туру з дитячою анімаційною програмою.....	70
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82
ДОДАТКИ	87

ВСТУП

Актуальність роботи. Ефективне функціонування готельного господарства є показником позитивних змін в економіці держави. Воно сприяє зміцненню міжнародних зв'язків, а також її вихід у світове співтовариство. Найбільш вдалим напрямком розвитку готельних послуг є доведення їх якостей до міжнародного стандарту та вдосконалення технологій, впровадження нових форм та видів обслуговування, що дозволить краще виконувати потреби клієнта.

Одним із таких пріоритетних напрямків є впровадження анімаційних послуг. Організація відпочинку, дозвілля і розваг є одним з ефективних засобів привабливості, підвищення іміджу закладів розміщення. Вона впливає й на оцінку роботи готелю в цілому.

На початку ХХІ ст. туризм набув величезних масштабів розвитку. Міжнародні туристські зв'язки стали складовою частиною загального процесу інтернаціоналізації соціально–економічних відносин. Розвиток туризму сприяв створенню потужної індустрії гостинності – сукупності готелів та інших засобів розміщення, різних видів транспорту, об'єктів громадського харчування, закладів відпочинку та розваг тощо. Анімація – це оживлення відпочинку й організація безпосередніх вражень від особистої участі у заходах.

Одним з важливих напрям анімаційної діяльності в готелях є анімація для дітей. Під час відпочинку діти тягнуться не тільки до батьків, але і до своїх однолітків. Тому в сучасних готельних комплексах передбачені спеціальні дитячі ігрові кімнати і площадки для занять з дітьми.

Сутність анімації та принципи її організації у готелях розкрито у працях таких вчених як: С. Байлик, І. Гаранін, В. Зорін. Дослідження у сфері дитячого туризму здійснювали О. Колесник, О. Колотуха, М. Костриця, В. Обозний, О. Остапець, Г. Палаткіна, І. Пілат.

Найбільш активно дану проблематику досліджували С. І. Байлик, Г.М. Ігнатенко, О. М. Кравець, О.О. Любіцева, Ю.А. Ротанов, К.А. Галсюк, В.А. Стальна та інші.

Таким чином, добре організована анімаційна робота – це критерій успішної готельної діяльності і вирішальна умова ефективного функціонування готельного підприємства. Правильно організована анімаційна діяльність не залишає відвідувача без належної уваги, а значить, він постійно зайнятий тим видом дозвілля, що викликає позитивні емоції, формує прекрасний настрій і збуджує бажання повертатися до таких емоцій знову, а отже, й повернутися у готель.

Отже, для подальшого розвитку та ефективного функціонування готелі повинні вводити в анімаційну діяльність ексклюзивні анімаційні послуги, які будуть характерним джерелом їхнього розквіту і процвітання.

Мета: проаналізувати особливості організації дитячої анімації в туристській діяльності та заходи з її удосконалення, розробити тур з дитячою анімаційною програмою

Об'єкт: анімація в туристичному процесі.

Предмет: організаційні та технологічні особливості дитячої анімації.

Завдання:

- 1) проаналізувати організаційні та технологічні засади анімації в туристській діяльності;
- 2) розкрити сучасні різновиди дитячої анімації та організаційно-технологічні особливості анімаційного обслуговування дітей;
- 3) визначити функціональні обов'язки дитячого аніматора;
- 4) всебічно дослідити інноваційні підходи до організації анімації в рекреаційно-туристичній діяльності та напрямки удосконалення менеджменту та маркетингу анімаційних послуг;
- 5) розробити приклад туру з дитячою анімаційною програмою та розрахувати його вартість.

Методи дослідження – спостереження, дедукція, аналізу результатів.

Теоретична значимість полягає у теоретичному дослідженні науково-технічної бази особливостей розвитку дитячого туризму.

Практична значимість полягає у науковому обґрунтуванні перспектив розвитку туризму, а також у вигляді пропозицій з удосконалення систем організації дитячої анімації в туристській діяльності.

Наукова новизна. Вперше одержано розвиток спортивно-оздоровчий напрям дитячої анімації, удосконалено особливості менеджменту та маркетингу анімаційних послуг, складено тур з дитячою анімаційною програмою.

Структура та обсяг роботи зумовлені її метою та завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел та літератури, що включає 44 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок, з них список використаних джерел на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

АНІМАЦІЯ В ТУРИСТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Анімаційний туризм: сучасна структура та напрямки розвитку

Вперше термін «анімація» (від лат. animation – оживляти, надихати) з'явився ще на початку ХХ ст. у Франції в зв'язку з введенням закону про створення різних асоціацій і трактувався як діяльність, спрямована на посилення живого інтересу до культури, художньої творчості. У 2-й половині ХХ ст. термін «анімація» став використовуватися вже в декількох значеннях, де анімація розглядалася ще й як художня діяльність по створенню мультфільмів. До кінця ХХ в. соціально-культурна анімація вже являла собою самостійний напрям психолого-педагогічної діяльності в сфері культурного дозвілля [5, с. 45]. Сучасні визначення поняття «анімація» відображають історично сформовані уявлення з даного питання. Розглянемо деякі з існуючих визначень [5, с. 3].

Анімація – організація дозвілля в готелях, на корпоративних заходах, в дитячих таборах, дитячих святах; напрямок, що припускає особисту участь відпочиваючих в культурно-масових заходах.

Анімація – технологія, що дозволяє за допомогою неживих нерухомих об'єктів створювати ілюзію руху; найбільш популярна форма – мультиплікація, що представляє собою серію мальованих зображень [7, с.135].

Туристська анімація – найважливіша складова частина турпродукту. Це послуга, при наданні якої турист втягується в активну дію, пропоновану анімаційною програмою туристського комплексу, готелю, круїзного теплохода, поїздів і т. д. Як і будь-яка інша діяльність, анімація повинна плануватися і чітко регламентуватися [23, с.135]. Типологія туристської анімації може бути представлена у вигляді: анімаційних туристських маршрутів, де використовується одна з анімаційних програм (культурно-пізнавальна, тематична, фольклорна, літературна, музична, театральна, наукова, фестивальна, спортивна і т. д); програм, призначених для «підтримки» основних туристських

послуг при форс-мажорних обставинах; готельної анімації – найбільш вузького типу, який є одним з найбільш ефективних засобів залучення гостей в готель.

Актуальність проблеми анімації полягає в її культурному та економічному аспектах, так як прискорене оновлення продукції і зміна асортименту послуг є необхідною і найголовнішою умовою виживання туристичних фірм на ринку.

Анімаційний підхід в туризмі набув поширення як пошук інновацій в результаті розвитку конкуренції на ринку туристичних послуг. Найбільш точне визначення поняття анімації в туризмі дає Килимистий С. М., який вважає що анімаційна діяльність – це системна діяльність по розробці та здійсненню спеціальних програм проведення вільного часу туристів. Сюди можуть входити анімаційні шоу, музейні заходи, наприклад, коли туристів і екскурсантів на експозиції зустрічають «ожилі» історичні персонажі або коли ввечері в готелі організовується шоу, але не споглядальне, а з безпосереднім активною участю туристів [1, с.79].

Проаналізувавши дослідження Федотова Ю.В., можна сказати, що множинність функцій туристської анімації зумовила різноманітність анімаційної діяльності і, відповідно, анімаційних програм і заходів. сьогодні вже можна назвати такі поняття, як «готельна анімація», «рекреаційна анімація», тісно пов'язані з поняттям «туристська анімація». Важливо підкреслити, що в будь-якому випадку вони відносяться до поняття «культурний туризм» [15, с.130].

Натомість, Гаранін Н.І. вказує на те, що туристська анімація може характеризуватися такими основними ознаками, як: важливість, актуальність анімації; пріоритетність анімації в порівнянні з іншими послугами; обсяг анімаційних програм; якість змісту анімаційних програм [3, с. 413].

Об'єктами анімації виступають місця пропозиції туристам анімаційних програм. Анімації розрізняються за місцем проведення: в дорозі, в клубі, в готелі, на природі і т. д. Найбільш часто використовувані соціально-культурні об'єкти анімації – це музеї, музеї-заповідники, театри, філармонії, пам'ятники історії і культури, та інші установи. Світова практика свідчить, що можливості анімації в туризмі колосальні. Анімаційні програми також можуть включати:

перебування туристів в ландшафтно-природних і паркових зонах, участь в спортивних іграх і змаганнях, танцювальних вечорах, карнавалах, іграх, заняттях, фестивалях, конкурсах і оглядах, масових святах, обрядах і т. п.

З розвитком світової анімації в туризмі, можемо виокремити зміст анімації, що складається з :

- анімаційних туристських маршрутів, тобто туристських поїздок заради однієї анімаційної програми, або безперервного анімаційного процесу, що включає ряд послідовно збудованих анімаційних послуг. Зазвичай такі програми надаються для індивідуалів та однорідних груп, об'єднаних спільними інтересами. Вони можуть бути культурно-пізнавальними, тематичними, а також призначеними для заміни в різних обставинах будь-якої туристської подорожі;
- додаткових анімаційних послуг, пов'язаних з технологічними перервами програм обслуговування. Вони підтримують емоційний настрій і позитивне сприйняття всієї туристичної поїздки, а також можуть використовуватися для заповнення часу поїздки в різних обставинах подорожі (переїзди, затримки в дорозі, негода, відсутність снігу на лижних трасах і т. п.) [6, с. 385].

Таким чином, з розвитком процесу анімації в туризмі, включаючи підготовку і здійснення актуальних організаційних і економічних змін, складається з взаємопов'язаних фаз, що утворюють єдине ціле. В результаті цього процесу з'являється анімаційна інновація [21, с.70]. Для здійснення інноваційного процесу велике значення має дифузія – поширення в часі вже одного разу освоєної і використаної анімаційної інновації в нових умовах або місцях застосування. Інноваційний процес має циклічний характер, і в кожен новий цикл повинні бути внесені орієнтовані на мультиплікацію корективи. Облік цих моментів сприятиме створенню гнучких систем організації та управління розвитком анімації.

Розглядаючи анімацію в туризмі як один із напрямів соціально-культурної діяльності, ми можемо констатувати недостатню глибину дослідження її

можливостей в туризмі. Так, в дослідженнях по туризму 1980-1990-х років і до теперішнього часу відсутнє розуміння туристської анімації як форми соціально-культурної діяльності. Наприклад, автори одного з видань з туризму [29, с. 188] відносять культурно-дозвільної діяльності лише до розряду розваги, чим значно понижують соціальну роль анімації, як важливої складової туризму в сучасному суспільстві. Причина такого підходу, на наш погляд, криється в тому, що помітні, привабливо оформлені вивіски торгово-розважальних фірм, (незрівнянні з бідними вивісками установ культури) орієнтовані на людей, які відвідують торгові центри для задоволення першочергових потреб. Вони і формують сприйняття культурно-дозвільної діяльності тільки як розваги.

Однак автори мають рацію в тому, що в умовах зростання числа організацій, що займаються культурно-дозвільною діяльністю, туристські організації в пошуках способів залучення споживачів підсилюють такий напрямок, як анімація. Автори також стверджують, що «такий вид розваг, як анімація в туризмі, по-перше, вкрай привабливий для клієнтів, по-друге, здатний внести великий внесок в розвиток туризму, економіки області, а також надати значний соціальний ефект» [29, с. 103].

1.2. Види і технології реалізації анімаційних програм

Основна мета туристичної анімації спрямована на відновлення моральних та фізичних сил туриста, створення позитивних вражень та задоволення потреб у гарному та повноцінному відпочинку. Це завдання і є основною функцією анімації [6, с. 7].

Виходячи з цього, із трьох головних рекреаційних функцій (лікувальної, оздоровчої, і пізнавальної) туристська анімація виконує безпосереднім чином дві функції – спортивно-оздоровчу і пізнавальну [6, с. 5]. Опосередковано у відповідних умовах виконується і лікувальна функція. В практиці анімаційної справи для цільового конструювання анімаційних програм можна виділити наступні функції туристичної анімації:

- адаптаційна функція, яка дозволяє перейти від повсякденного середовища до вільного, дозвілєвого;
- компенсаційна функція, яка звільняє людину від фізичної та психологічної втоми повсякденного життя;
- стабілізуюча функція, яка створює позитивні емоції та стимулює психічну стабільність;
- оздоровча функція, яка спрямована на відновлення фізичних сил людини;
- інформаційна функція, яка надає можливість отримати нову інформацію про країну, регіон, людей і т. п.;
- освітня функція, яка дозволяє набутти і закріпити в наслідок яскравих вражень нові знання про оточуючий світ;
- вдосконалююча функція, яка призводить до інтелектуального і фізичного удосконалення;
- рекламна функція, яка надає можливість через анімаційні програми зробити туриста носієм реклами про країну, регіон, туристичний комплекс, готель, тур фірму тощо.

Виходячи із внутрішніх потреб, інтересів, рівня культури та існуючих можливостей людина під час відпочинку може брати участь у різноманітніших видах анімаційної діяльності [6, с. 10]. Можливі напрямки анімаційної діяльності показані в таблиці 1.1.

Таблиця 1. 1.

Основні напрямки анімації в туризмі

Анімаційні програми подієвого туризму	Театралізовані вистави	Анімація в тематичних парках	Спортивна анімація	Готельна анімація
-святкові заходи; - карнавали; - фестивалі; - конкурси; - ярмарки	- народні свята; - рольові ігри; -рицарські турніри; -костюмовані бали; - спектаклі в історичних інтер'єрах	- атракціони; - відвідування; - зустрічі з казковими героями; - подорожі в минуле і майбутнє	- альпінізм; аквапланування; - бадмінтон; - бейсбол; - кеглі; - боулінг; - водні види спорту та інші	- дискотеки; - концерти; - сауна; - аеробіка; - ресторан, - бари; - дартс

Ми виділяємо за галузевою структурою такі види анімаційних програм: туристична, готельна, трансферна та рекреаційна [16, с. 35].

Туристична анімація – це туристична послуга, яка надається під час подорожі та відпочинку та має основним завданням заохотити туристів до активної участі в анімаційно-розважальних програмах. Туристична анімація прагне до підвищення якості цікавості та різноманітності продукту, що може призвести до появи постійних клієнтів, правильне використання матеріально-технічної бази турпідприємства та рентабельності продукту .

У типології анімації важливе місце посідає готельна, оскільки застосування цього виду анімації в разі її успішності посилює позитивний економічний ефект діяльності готелю [34, с. 145].

Вона спрямована на:

1) підвищення якості, розмаїтості і привабливості готельного продукту і туристських послуг;

- 2) підвищення якості обслуговування гостей;
- 3) збільшення кількості постійних гостей і попиту на готельний продукт за рахунок повторних звернень;
- 4) збільшення навантаження й підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази готельного підприємства;
- 5) створення позитивного іміджу і репутації організації;
- 6) зростанні прибутковості та рентабельності діяльності організації в цілому [40, с. 235].

Далі ми розглянемо рекреаційну анімацію, яка полягає у створенні дозвіллевої діяльності, відновлення духовних, емоційних та фізичних сил людини.

За національною ознакою, можна виділити національну, міжнаціональні та етнографічну анімаційну програму.

За віковою ознакою можна виділити такі анімаційні програми: для дітей дошкільного та шкільного віку, для молоді, для людей середнього віку та пенсіонерів [16, с. 14].

Виходячи, з точки зору потреб та мотивів туристів туристична анімація – це задоволення потреб людей у розвагах, іграх, комунікаційній діяльності, творчості, приємних враженнях. В цьому контексті виділяють наступні види анімації [34, с. 179]:

- анімація в русі;
- анімація через переживання;
- анімація через спілкування;
- анімація через заспокоєння;
- культурна і творча анімація.

Анімаційні програми проводять з урахуванням віку та соціального статусу. Як показав аналіз, анімаційна програма має своєрідну сюжетну лінію, сценарій, головних дійових осіб.

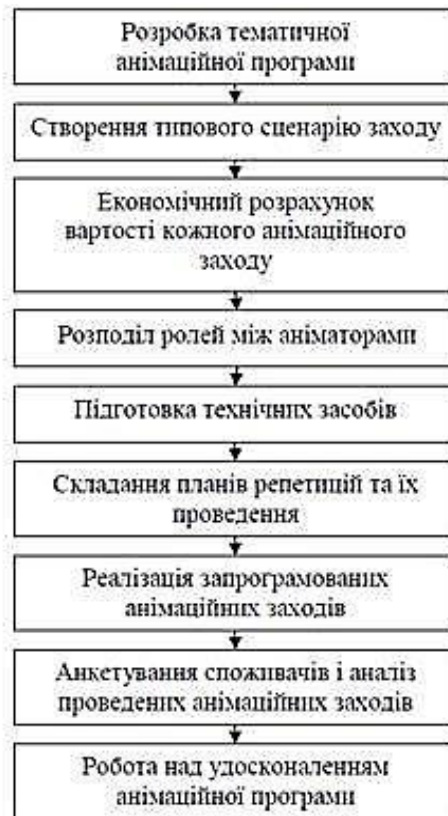

Рис. 1.1. Розробка тематичної анімаційної програми

Відповідно до мети та направленості анімаційних програм існують такі види [34, с. 31]:

- спортивна;
- спортивно-оздоровча;
- спортивно-пізнавальна;
- культурно пізнавальна;
- пригодницько-ігрова;
- творча;
- видовищно-розважальна.

Далі більш детально розглянемо кожну із видів анімаційних програм, залежно їх направленості.

Спортивні анімаційні програми задовольняють потреби туристів які займаються певним видом спорту, надає можливість проведення спортивних тренувань у поєднанні з рекреацією та відпочинком.

Спортивно-оздоровчі анімаційні програми направлені на групу туристів, які люблять активні види відпочинку та фізичне навантаження в умовах екологічно чистого середовища [14, с. 35].

Відповідно до спортивно – розважальних анімаційних програм можна сказати, що вони направлені на туристів різних категорій які люблять цікаві конкурси та змагання.

Спортивно-пізнавальні анімаційні програми направлені на ознайомлення туристів із культурною спадщиною туристичної дистанції у різних активних вилах відпочинку – піші прогулянки, походи [34, с. 230]

Культурно-пізнавальні анімаційні програми направлені на ознайомлення відпочиваючих з культурно-історичними та духовними цінностями країни та передбачають відвідування музеїв, театрів, галерей.

Пригодницькі-ігрові анімаційні програми передбачають участь туриста у цікавих заходах, які мають пригодницьку направленість . [34, с. 230]

Творчі анімаційні програми розробляються з метою залучення туристів до творчої діяльності.

Видовищно-розважальні анімаційні програми передбачають відвідування карнавалів, виставок, конкурсів, святкових заходів [34, с.235].

Таким чином, підсумовуючи можна сказати що існує дуже багато видів анімаційних туристичних програм, які виділяються різними авторами. Всі вони направлені на забезпечення гарного рівня анімаційних програм, залучення туристів до туристичної анімаційної діяльності. Нині перед підприємством сфери туризму існує проблема трансформації системи обслуговування на більш високий якісний рівень.

Наші західні колеги в частині анімаційної роботи з туристами та надання їм широких можливостей для розваг давно нас обійшли. У зарубіжних готелях вже на стадії проектування передбачаються спеціальні і відповідно оснащені приміщення та майданчики для роботи анімаційних команд. У своїй діяльності вони використовують новітні досягнення науки і техніки. Фахівці можуть

перетворити місцевість із досить незначними природними ресурсами у туристичний об'єкт, який буде користуватись неабияким попитом [17, с. 110].

Програми з рекреаційної та туристичної анімації готуються з урахуванням особливостей як окремих туристів, так і туристичних груп. До особистих характеристик туристів належать вік, стать, освіта, культурний рівень, темперамент, національність, віросповідання, соціальний статус. Вибір виду і форми програми в значній мірі залежить також від природо-кліматичної характеристики місця організації анімаційної діяльності.

Для ефективною реалізації готельної анімації потрібні такі складники:

- 1) концепція готельної анімаційної діяльності з набором типових анімаційних програм і методик їх адаптації до реальних груп і персоналій;
- 2) кваліфіковані аніматори, які здатні втілити концепцію, програми і методики у життя, а також персонал, задіяний у процесі обслуговування гостей;
- 3) матеріально-технічна база для проведення спортивно-оздоровчих і розважальних занять (рис. 1.2.) [40, с. 145].

Рис.1.2. Складники готельної анімаційної діяльності

Проект-це обмежена за часом цілеспрямована зміна окремої системи з встановленими вимогами до якості результатів, можливими рамками витрати коштів і ресурсів[32, с. 415].

Завершеність циклу проекту визначається трьома фазами (фазою проектування, технологічної та рефлексивної фазами), які вирішують наступні завдання: створення анімаційних програм, економічний прорахунок вартості кожної програми, їх реалізацію і, нарешті, творче втілення запрограмованих анімаційних заходів з подальшим аналізом.

При складанні проекту анімаційної програми необхідно опрацювати наступні етапи:

I етап: створення сценарного плану і сценарію анімаційної програма.

Сценарій план-короткий виклад змісту дії, сюжетна схема, короткий перелік різних виступів, концертних номерів, складових основну програму. У ньому позначений перелік елементів, фрагментів, подій у процесі їх розвитку, персонажів, їх відносин.

Сценарій-це розгорнутий план дій, що включає в себе різноманітні елементи, кожен з яких має свій зміст і структуру. Сценарій анімаційної програми являє собою детальну літературно-драматургічну розробку теми, конфлікту. У ньому чітко визначаються ігрові епізоди, їх послідовність, форма і час суддівства, включення видовищних заставок. Сценарій масового анімаційного заходу специфічний. Специфіка його полягає в тому, що це не просто художній твір, а розгорнутий план дій, що включає в себе різноманітні елементи, кожен з яких має свій зміст і структуру [34, с. 157].

Нами були вимоги для відбору матеріалу сценарію анімаційної програми: відповідність матеріалу основним компонентам задуму (тема, ідея, жанр, сценарний хід); стилістична сумісність і новизна використовуваного матеріалу; висока якість і правдивість документального та художнього матеріалу.

II етап: технічна підготовка анімаційної програми [34, с. 115]:

1. Підбір матеріальних посібників, закупівля інвентарю; підготовка декорацій, костюмів, реквізиту; оформлення сцени, залу, приміщення;

2. Виготовлення фонограм, презентацій, відеофільмів; встановлення звукової та світлової апаратури, інших технічних засобів.

3. Оренда приміщення і транспорту для перевезення технічних засобів;

4. Калькуляція вартості анімаційної програми.

III етап: творче втілення анімаційної програми.

Зміст III етапу становить безпосереднє проведення анімаційної програми в призначений час і в призначеному місці, в ході якого необхідно поєднати зусилля всіх учасників процесу і вирішити поставлені завдання [10, с. 100].

Ми з'ясували, що при реалізації даного етапу дуже важливо знайти правильні канали стимулювання дій аудиторії, шляхи активізації учасників програм. Провідними засобами активізації виступають сценарно-режисерське рішення, образність, компоненти психологічного впливу, що стимулюють внутрішній настрій глядачів і учасників. Головне завдання-перетворити глядачів на безпосередніх учасників програми, при цьому основними прийомами активізації аудиторії є [34, с. 115]:

- психологічна активізація, що впливає на підсвідомість особистості;
- вербальна активізація, що надає учасникам можливість для словесного самовираження;
- фізична активізація, що надає учасникам можливість реалізувати в тій чи іншій мірі свій фізичний потенціал;
- художня активізація, стимулююча творча і репродуктивна уява, емоційну сферу учасників.

IV етап: аналіз анімаційної програми.

Очевидно, що педагогічна ефективність анімаційної програми залежить від якості її розробки та реалізації. Розробляти цільовий блок, його необхідно розгортати від цілей вищого порядку до завдань і до очікуваного результату, методів його відстеження.

На етапах контролю та аналізу для оцінки якості проведення анімаційних програм можна використовувати наступні критерії оцінки анімаційних програм: актуальність і затребуваність; відповідність змісту програми тематиці та цільовій аудиторії, її цілісність; культурна і соціальна цінність; оригінальність ідеї та творчого задуму; інформативність і багатоплановість програми; інтерактивність, залучення (участь) глядачів в програму з чітким і правильним поясненням

сюжету; різноманітність методів здійснення програми, різноманітність ігрових форм, використання прийомів активізації глядацької аудиторії; видовищність і естетичність художнього і музичного оформлення програми, костюмів; емоційний настрій аніматорів, вміння працювати з ігровим реквізитом, атрибутикою [34, с. 115.].

Таким чином, педагогічна ефективність анімаційної програми – це ступінь досягнення поставлених цілей за умови гармонійного використання комплексу засобів технологічної підготовки. Ефективність анімаційної програми залежить від якості її розробки, яка повинна бути виконана відповідно до принципів активності, взаємодії, синтетичності, цілісності, динамічності, правдоподібності особистого проживання, і від якості її проведення.

1.3. Технологічний процес створення анімаційних програм

Узагальнюючи результати теоретичного дослідження сутності анімації, зазначимо, що її характерними рисами є :

- 1) здійснення у вільний час;
- 2) наявність свободи вибору, добровільність, активність, ініціатива як однієї людини, так і різних соціальних груп;
- 3) обумовленість національно-етичними, регіональними особливостями і традиціями;
- 4) різноманітність видів на базі різності інтересів дорослих, молоді та дітей;
- 5) глибока індивідуальність;
- 6) гуманістичний, культурологічний, розвиваючий, оздоровчий і виховний характер [5, с. 9].

Варто підкреслити, що в концепції анімації особливо важливу роль відіграє кваліфікація аніматорів.

Аналіз літератури дозволив нам виділити критерії, згідно за якими оцінюються ефективність співробітника служби анімації :

1) рівень знань (знання, отримані під час навчання у навчальному закладі і в результаті підвищення кваліфікації);

2) практичні навички (які не стосуються безпосередніх посадових обов'язків, наприклад володіння автомобілем);

3) відповідна фізична форма;

4) енергійність;

5) стресостійкість;

6) репутація [40, с.117].

Так, у Туреччині існують такі вимоги стосовно навичок та вмінь аніматора [40, с.5]:

- більшість складу команди володіє трьома і більше іноземними мовами, що спрощує і покращує контакт і взаєморозуміння між аніматором і гостем;
- креативний і нестандартний підхід методистів і хореографів до створення заходів з урахуванням індивідуальних потреб гостей готелю;
- у складі команди – професійні спортсмени та танцюристи;
- дружня атмосфера в колективі протягом усього робочого часу за рахунок грамотного керівництва професійного анімаційного менеджера (зустрічі поза роботою для команди).

Натомість аніматорам готелів України необхідні:

- наявність гарної фізичної форми;
- володіння українською, російською, англійською мовами;
- наявність відповідних особистісних якостей (комунікабельності, доброзичливості, гостинності, дисциплінованості, стресостійкості тощо);
- спілкування з гостями виключно в робочий час.

У результаті порівняння критеріїв Туреччини та України формується висновок: підхід до вибору аніматорів Туреччини спрямований на всебічне врахування специфіки роботи з будь-яким контингентом гостей готелю [1, с. 90].

Зроблений висновок підтверджує і порівняльна характеристика набору типових анімаційних послуг у провідних готелях Туреччини та України, яка представлена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2.

Порівняльна характеристика набору анімаційних послуг у готелях
України та Туреччини

Назва анімаційних заходів	Назва анімаційних заходів	Набір готельних анімаційних послуг
Культурно-розважальна Програма	<ul style="list-style-type: none"> - жива музика; - курси вивчення турецької мови; - караоке; - концерти; - шоу-програми; - конкурси, змагання; - вікторини; - лотереї з цінними призами тощо 	<ul style="list-style-type: none"> - жива музика; - екскурсії; - караоке; - конкурси, змагання; - концерти
Спортивно-оздоровчі заходи (Sport activities)	<ul style="list-style-type: none"> - ранкова гімнастика; - футбол; - слизький футбол; - волейбол; - баскетбол; - міні-гольф; - великий теніс; - настільний теніс; - йога; - пілатес; - зумба-фітнес; - аквааеробіка; - водне поло; - боча; - дартс; - стрільба з луку або з рушниці 	<ul style="list-style-type: none"> - гімнастика для жайворінків; - футбол; - волейбол; - баскетбол; - настільний теніс; - аквааеробіка тощо
Спортивні конкурси	<ol style="list-style-type: none"> 1) рухливі ігри в басейні; 2) рухливі ігри біля басейну; 3) Спортландія; 4) квести; 5) конкурси: 	<ul style="list-style-type: none"> - на кращого плавця; - на кращого бігуна; - на кращий стрибок у басейн; - на кращого танцівника; - на реакцію, увагу і т.д. - естафети;

		– конкурси
Дитяча анімація – мініклуб	дозовані заходи з урахуванням особливостей дитячого організму (фізичні вправи, цікаві ігри, прикладні заняття, які не перенавантажують дітей, але розвивають їх) із професійними дитячими педагогами й тренерами	цікаві й повчальні ігри, розвиваючі фізичні вправи
Підліткова анімація (Teen animation)	анімаційна програма, розроблена з урахуванням інтересів і характерів підлітків, подібна до дорослої	– футбол; – волейбол; – водне поло; – курс із хіп-хопу
Вечірні програми (Night activities)	танець готелю; – танцювальні, театральні, комедійні постановки, що виконуються на сцені з участю анімаційної команди; – шоу професійних танцювальних, фольклорних і сучасних напрямів; – гостьові шоу (гест-шоу); – цирк, акробатичні шоу;	– перегляд кінофільмів; – дискотека

Проблема утримання клієнтів сьогодні стає переважаючою для багатьох засобів розміщення. Згідно з правилом Парето, 80% прибутку компанія одержує від 20% постійних клієнтів. Критерієм якості сервісу можуть є повторні звернення клієнтів і звернення за рекомендацією. Готельний бізнес завжди буде залежати від якості сервісу. За даними західних аналітиків, створення системи роботи з постійними клієнтами дає змогу підвищити число повторних продажів не менш чим на 15%. Встановлення довгострокових відносин із клієнтами формує прихильність споживача до компанії, тим самим сприяючи збільшенню прибутків [1, с.45]. Відповідно до західних досліджень, підвищення лояльності покупців на 5% може збільшити прибуток на 50–75% . У зв'язку з такою залежністю виникає проблема оцінки ефективності анімаційних заходів.

Як зазначає Т.І. Власова, «головною відмінністю туризму порівняно з іншими видами економічної діяльності є той факт, що основною ланкою не є виробник, а в якості споживача виступає турист» [5, с.90]. Мета розвитку туризму на регіональному рівні – це збільшення доходів регіонального бюджету від туризму. Своєю чергою, критеріями ефективності є: мінімізація фінансових коштів, матеріальних, інформаційних і трудових ресурсів на одиницю туристського продукту та збільшення кількості робочих місць.

Ми погоджаємося з автором, що важливим критерієм, який визначає здатність туристського ресурсу приносити прибуток, є аттрактивність, тобто привабливість для потенційного туриста [5, с. 93].

Економічна оцінка цього параметру може бути здійснена за допомогою розрахунку коефіцієнта обсягу надання туристських послуг:

$$Q \text{ послуг} = \Delta Q \text{ послуг} \div C$$

де Q послуг – коефіцієнт обсягу надання туристських послуг;

ΔQ послуг – приріст обсягу надання туристських послуг порівняно з аналогічним показником минулого періоду, грошових одиниць;

C – витрати на надання туристських послуг у звітному періоді, грошових одиниць.

Для оцінки ефективності типово застосовують розрахунок мультиплікатора. Зважаючи на це, визначення доцільності анімаційних заходів та наявної концепції анімації, пропонуємо використати наступний коефіцієнт:

$$Q \text{ послуг} = \Delta Q \text{ послуг} \div C$$

де M – мультиплікатор,

ΔTR – приріст валового доходу закладу;

ΔVCA – приріст частини змінних витрат підприємства, що спрямовані на здійснення анімаційних заходів.

Отже, для аналізу економічної ефективності анімаційної діяльності пропонується визначення мультиплікатора, а також коефіцієнта обсягу надання туристських послуг; а соціальної – можливість вирішення соціальних

проблемних питань, набуття необхідних моральноетичних правил поведінки людини в соціумі [14, с.3].

Система управління процесом надання анімаційних послуг на туристичному підприємстві називається анімаційним менеджментом. Ми проаналізували особливості проведення які визначаються тим, що [16, с.5]:

- анімаційні програми, що проектуються та розробляються повинні враховувати різний контингент туристів, відповідно до їх віку, статі, соціального та морального статусу;
- тривалість взаємодії аніматора і триває обмежена тривалістю туру;
- анімаційні програми потребують постійного оновлення та вдосконалення;
- так як початок та закінчення турів у туристів не збігаються необхідно організувати анімаційний процес таким чином, аби уникати повторів розважальних програм та заходів.

Нами було проаналізовано, що організаційна структура анімаційної служби залежить від розміру та виду закладу, його функціонального призначення, географічного розташування, концепції та програми анімації [16, с. 3].

Таким чином, основні завдання анімаційної служби туристичного підприємства полягають у створенні комфортної, дружньої та гостинної атмосфери в закладі, задоволенні потреб відпочиваючих у проведенні дозвілля.

Керівником анімаційної діяльності є менеджер анімаційної служби, який має виконувати наступні обов'язки: розробка комплексних анімаційних програм, виявлення та задоволення соціально-культурних потреб різних груп туристів, управління механізмом організації анімаційної діяльності на підприємстві.

Для того щоб підтримувати високу якість обслуговування туристичному закладу потрібні досвідчені, талановиті аніматори, які отримують задоволення від своєї роботи. До аніматорів висуваються наступні вимоги [16, с. 3]:

- високий рівень комунікаційних навиків та знання іноземних мов;
- привітність та ввічливість, чесність і дисциплінованість;

- вміння створювати дружню та радісну атмосферу;
- здатність працювати в команді та виконувати поставлені завдання;
- творчі та артистичні задатки особистості;
- стресостійкість тощо.

Отже, туристичну анімацію варто розглядати як цілісний процес взаємодії аніматора з туристами з використанням засобів впливу та стимулювання їх активності оздоровлення та відновлення їх життєвих сил.

Необхідно пам'ятати що важливою умовою успішності анімаційних програм є аніматор, від якого залежить успішність та ефективність функціонування туристичної сфери.

Ефективність надання туристської послуги безпосередньо залежить від її суб'єктивної оцінки споживачем, тобто можливості задоволення його індивідуальної корисності. Індивідуалізація підходів до потреб окремого споживача неможлива без організації дозвілля шляхом упровадження анімаційних заходів. У літературі визначено такі соціальні аспекти анімаційної діяльності, як: подолання соціальної кризи; засвоєння цінностей взаємодопомоги, спільного соціального буття; формування якості толерантності, альтруїзму, відповідальності за спільну справу. Оцінка економічної ефективності передбачає розрахунок коефіцієнтів співвідношення доходу та витрат на організацію анімаційних заходів і потребує подальших досліджень, які б дали змогу відобразити специфіку здійснення такого виду заходів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ

2.1. Організація дитячої анімації в готельних комплексах

Зазначимо, що на сучасному етапі розбудови української держави відбувається модернізація всіх сфер життя країни, що актуалізує посилення вимог до виховання зростаючої особистості [23, с. 69]. Творчий пошук засобів впливу на особистість з метою підготовки її до життя, освоєння матеріальних і духовних цінностей, розвитку здібностей і задатків, а також необхідність вирішення різних педагогічних проблем пов'язані з обґрунтуванням нових форм і методів організації дозвілля молодого покоління. Саме тому особливо важливим сьогодні є питання реалізації державної політики в галузі освіти, культури, науки, виробництва, організації дозвілля дітей та підлітків, забезпечення розвитку соціальної активності й творчого потенціалу особистості. Однак, на думку дослідників, лише педагогічно організоване дозвілля, орієнтоване на врахування можливостей, інтересів, нахилів, психофізичних особливостей, стану здоров'я дитини, буде сприяти подоланню бездоглядності, зменшенню кількості правопорушень, розвитку здібностей до прийняття і реалізації власних рішень, підвищенню комунікативної компетентності дітей та підлітків [1, с. 1].

Анімація як засіб організації активного дозвілля дітей нині найефективнішою технологією організації дитячого дозвілля вважається педагогічна анімація, що поєднує різноманітні форми дозвіллевих занять (гру, театралізацію, психологічні, пізнавальні тренінги, масові свята тощо). Спортивно-оздоровчі, спортивно-розважальні й спортивно-пізнавальні програми будуються на основі залучення дітей до активного руху шляхом організації захоплюючих і веселих конкурсів, змагань, спортивних свят, спартакіад, рухливих ігор, походів, пішохідних екскурсій. Особливий інтерес у дитячому та молодіжному середовищі спостерігається до конкурсно-ігрових та пригодницьких програм, що складаються з різноманітних ігор та конкурсів,

об'єднаних загальною темою, дають змогу залучити дітей до участі у ролевих іграх та конкурсах, «піратських вилазках», нічних походах, тематичних пікніках [1, с. 350].

Анімаційна діяльність має необмежені ресурси щодо розвитку творчого потенціалу сучасного школяра. У результаті анімаційного впливу задовольняються релаксаційні, оздоровчі, культурні, освітні, творчі потреби та інтереси дітей, створюються умови для соціальної активності особистості, здатної до перетворення навколишньої дійсності. Дослідники вважають, що анімація, як складова соціально-педагогічної діяльності, є способом ініціації творчих потреб людини та її соціальної активності; оптимізації міжособистісних та міжгрупових відносин, самосвідомості та самовизначення особи в контексті побудови громадянського суспільства [37, с. 35].

Спочатку розглянемо термін «анімація» (з франц.), який означає «одухотворення, спонукання до діяльності, оживлення» [6, с. 4]. Однак це поняття є багатозначним і багатогранним. Анімація сьогодні розуміється як напрям соціокультурної діяльності, педагогічна система, соціально-педагогічна технологія (А. Андрєєва, Т. Дедуріна, Л. Сайкіна, Л. Тарасов, І.Шульга). У вітчизняній науці анімаційна діяльність розглядається у дослідженнях Л. Волик, Т. Лесіної, Н. Максимовської, С. Пальчевського, С. Пащенко. У Малій енциклопедії з соціальної педагогіки анімація визначається як «вид соціально-педагогічної діяльності, спрямований на реалізацію фахово обґрунтованих дій з метою оздоровлення соціального клімату певного середовища, створення атмосфери креативності» [31, с.190].

Як показав аналіз наробок М І. Шульги, соціально-педагогічна анімація «задовольняє і розвиває культурно-освітні та культурно-творчі потреби й інтереси, стимулює соціальну активність особистості, її здатність до перетворення навколишньої дійсності та самої себе» [41, с.115]. Н. Максимовська, досліджуючи дозвілєвий потенціал анімаційної діяльності, зазначає, що «соціально-педагогічна анімація – процес пробудження, одухотворення та активізації власне людських сутнісних духовних сил

особистості, результатом чого є натхнення на продуктивне соціальне життя, соціальну творчість, гармонізацію соціальних відносин» [32, с.79].

Анімація, як складова соціально-педагогічної діяльності, є способом ініціації творчих потреб людини та її соціальної активності; оптимізації міжособистісних та міжгрупових відносин, самосвідомості та самовизначення особи в контексті побудови громадянського суспільства. Таким чином анімація виконує такі функції :

- соціальну, реалізація якої забезпечує процес соціалізації особистості та її готовність до динамічних змін;
- рекреологічну, що пов'язана із дозвіллям та його організацією: завдяки добре підготовленій і організованій діяльності фахівців-аніматорів культурне дозвілля стає основою подальшого спрямованого особистісного зростання відповідно до культурних запитів дітей;
- навчально-виховну – сприяє доповненню освіти, розвитку культурних і духовних потреб та інтересів особистості;
- превентивну – дозволяє передбачити та обмежити девіації, допомагає в урегулюванні суспільного життя;
- критичну – йдеться про можливість анімації в нормалізації, сприянні встановленню якісно нових стосунків між людьми та групами, у пошуку нового способу життя, якіснішого та змістовнішого; забезпечує формування нового ставлення до навколишнього матеріального та духовного світу;
- культурну [5, с.109].

Розглянувши послуги анімаційного типу на зарубіжних курортах можемо зазначити:

- стандартні (дитяче містечко, кімната, ігрові автомати, басейн, водні шоу і гри, волейбольний майданчик, пляж, танцпол, гримерка і місце ді-джея, спорткомплекс);

- додаткові (прокат велосипедів, роликів, скутерів; тенісні корти; стрільба з лука й арбалета; баскетбольний майданчик, парк; снорклінг; тир; клубна пісня-гімн);

- ексклюзивні (скалодром, пейнтбол-клуб, роллердром, батут, комп'ютерний клуб, автодром, армреслінг-клуб, міні-аквапарк) [3, с. 278].

Основні питання організації готельної дитячої анімації полягають в рівні розвиненості туристської індустрії, від якої безпосередньо залежить наповнюваність готельних підприємств і матеріальна база.

Анімаційні розваги, готельні підприємства представлені на тому рівні, який зможуть собі дозволити власники виходячи з фінансових можливостей. При організації дитячої анімаційної діяльності повинна бути різноманітна матеріальна база: обладнання для пляжу і дитячих майданчиків, приміщення, меблі та необхідний реквізит, інвентар, обладнання для ігр та тренажерних залів і т.д. На утримання і догляд за нею потрібні відповідні витрати, часте оновлення та впровадження інновацій, які в кожному готелі відрізняються. Також, для організації готельної дитячої анімації суттєвим питанням є забезпеченість висококваліфікованими кадрами у області анімації [15, с. 407].

Ми згодні, що для того щоб поліпшити анімаційну діяльність готельних підприємств, необхідно використовувати такі заходи, які будуть сприяти розвитку готельної індустрії, і зроблять її більш конкурентоспроможною та наблизять до зарубіжних зразків.

Щоб підвищити рівень організації анімаційного обслуговування для дітей, аніматори повинні бути кваліфікованими, і повинні враховувати інтереси туристів-дітей, які залежать від багатьох факторів: віку, статі, національності, рівня освіти, інтересів і т. д. Також при складанні анімаційних програм необхідно враховувати диференціацію споживчих переваг, коефіцієнт вільного часу, ступінь розуміння дитиною тих чи інших анімаційних програм, привід до заходу.

Способами підвищення ефективності дитячої готельної анімації служать: активне залучення туриста-дитину в заходи, максимальне зближення, шляхом перетворення глядача-дитину в учасника [35, с. 118].

Анімаційні заходи подієвого характеру є дуже популярними, тому для зарубіжних клієнтів можна влаштовувати театралізовані масові дії за участю глядачів.

Як показав аналіз, однією з головних проблем, що стоять перед підприємствами сфери обслуговування, є ефективна організація праці зайнятих дитячих аніматорів і рівень їх кваліфікації. Розглядаючи працю аніматора з точки зору змісту – це вільна, творча, працьовита людина, що вимагає високої кваліфікації і знань. Аніматор для дітей неодмінно повинен володіти такими якостями особистості:

- комунікабельністю,
- якістю природженого лідера,
- терплячістю,
- відповідальністю,
- інтелігентністю
- мати акторські задатки, які дозволять поліпшити анімаційну діяльність серед туристів-дітей [6, с. 430].

Таким чином, якщо індустрія дитячих аніматорів буде впроваджувати і застосовувати всі вище запропоновані заходи щодо вдосконалення анімаційної діяльності, то вона стане залучати великі категорії клієнтів-дітей, стане більш привабливою, тим самим наблизившись до світових зразків.

2.2. Спортивно-оздоровчий напрям дитячої анімації

2.2.1 Рухливі ігри для дітей

Гра-поняття загальнонаукове. У філософії, педагогіці, психології, теорії історії та мистецтва термін «гра» має різні тлумачення. Ми будемо розглядати гру як вид соціальної поведінки, штучно сконструйованого у вигляді моделі зі строго визначеними правилами і чітко окресленими часовими і просторовими межами.

Виховне значення гри, її всебічний вплив на розвиток людини важко переоцінити. Вона допомагає аніматору згуртувати групу, включити в активну

діяльність замкнутих і сором'язливих учасників, працювати як з дорослими, так і з дітьми. Граючи, людина відчуває радість від напруги фізичних і розумових сил, необхідного для досягнення успіху. «Хороша гра схожа на хорошу роботу, – говорив А.С. Макаренко, - погана гра схожа на погану роботу». Гра вимагає від гравців чималих зусиль для подолання виникаючих перешкод, привчає до узгоджених дій, до точності та своєчасності виконання ігрових завдань, до відповідальності перед командою [7, с. 94].

В ігровій діяльності об'єктивно поєднуються два важливих фактори: з одного боку, грають включаються в практичну діяльність, розвиваються фізично; з іншого-отримують моральне і естетичне задоволення від цієї діяльності, поглиблюють пізнання про світ, життя. Все це в кінцевому підсумку сприяє вихованню особистості в цілому.

Головне призначення гри-розвиток людини, орієнтація її на творчу, експериментальну поведінку. Гра навчає, розвиває, допомагає відновити сили, дає хороший емоційний заряд бадьорості і т. д. всі функції гри тісно взаємопов'язані, і їх об'єднує головна мета-розвага плюс розвиток основних якостей, здібностей, закладених в людині

В ігровій анімації використовується різноманітні форми діяльності. Серед них виділяються [14, с. 75]:

- спортивні ігри;
- «дворові» ігри;
- рухливі ігри;
- настільні ігри;
- інтелектуальні ігри;
- рольові ігри;
- ігри з естради;
- віртуальні ігри;
- азартні ігри.

Крім того, ігри можуть розподілятися за принципом віку учасників: дитячі; юнацькі; молодіжні; для людей середнього віку; для людей третього віку; універсальні (для декількох вікових категорій); сімейні [6, с. 9].

Ігри також розподіляються за принципом кількості учасників: масові; групові; індивідуальні (парні); командні.

Проаналізувавши усі форми ігрової діяльності, можна виділити дві основні групи ігор:

- конкурсні ігри (в них є переможці і переможені);
- рольові, або театралізовані ігри (в них кожен грає свою роль, не намагаючись когось перемогти).

До конкурсних ігор належать:

- усі спортивні ігри, як командні, так й індивідуальні (футбол, волейбол, гандбол, водне поло, теніс, гольф, більярд, шахи, армреслінг тощо);
- більшість рухливих ігор: командні естафети, лицарські турніри, ігри на реакцію, координацію, силу, швидкість тощо;
- «дворові» ігри: каблучка, квац, жмурки, довга лоза (чехарда), король, слон, крокодил тощо;
- інтелектуальні ігри: вікторини «Що, де, коли?», «Брейн-ринг», «Поле чудес», «Вгадай мелодію», «Асоціації», «Слова» тощо;
- усі азартні ігри: тоталізатор, рулетка, ігри в кості, карти тощо;
- комплексні ігрові програми на кшталт «КВК», тощо;
- більшість музичних пісенних і танцювальних а також вербальних ігор, створених за принципом «Хто кращий» [3, с. 67].

До рольових ігор належать ігри, що передбачають включення гравцями образного, асоціативного мислення, акторських здібностей, міміки, пластики, жесту для створення певного образу. Ці ігри можуть бути складовою ігрової програми. Так, більшість рольових ігор стають конкурсними, якщо їх вводять у конкурсну програму (КВК, «Красуня готелю», «Краща пара круїзного теплоходу»).

Крім двох основних груп ігор існують ігри, що за своєю формою не є конкурсними чи рольовими. Це так звані «активізаційні» ігри. Вони використовуються для поживлення пасивного відпочинку і складають суттєву частину ігрової анімації в рекреаційних закладах або на пляжах. До них належать ігри в пляжний бадмінтон, пляжний волейбол (у колі), «бумеранг», «тарілочка» тощо. До активізацій можна віднести і групу нескладних за змістом ігор, що передбачають використання маленьких переносних щитів. Це мішені для кидання мечей, дротиків (дартс), стріляння з лука, щити і фігури для накидання кілець, тощо. Існує ще одна група активізуючих ігор – це ігри хороводного типу. Вони проходять під постійним контролем аніматора. Основним ним завданням є одночасне (синхронне) виконання ритмічних рухів танцювального [15, с. 450].

Під спортивною анімацією слід розуміти комплекс активізуючих програм, сформованих з використанням спортивних ігор. Організація спортивно-ігрової діяльності передбачає наявність відповідної матеріальної і прокатної бази. Великі готелі, санаторні комплекси, бази відпочинку проектуються з урахуванням різноманітних потреб рекреантів в повноцінному відпочинку, в тому числі – й у спортивно-ігрових його формах. Практично всі вони мають комплекс спортивних майданчиків: від розповсюджених міні-футбольних, волейбольних, футбольних, тенісних до елітарних полів для гольфу, ковзанок для хокею та фігурного катання. Усі чотири-, п'ятизіркові готелі обладнані басейнами. Майже всі рекреаційні заклади, незалежно від їх класу мають більйардні кімнати, столи для настільного тенісу, кімнати для настільних спортивних ігор. Крім того рекреаційні спортивні комплекси можуть мати майданчики для бадмінтону, міні-гольфу, сквошу, боулінгу тощо. Доповнюють комплекс приміщення для аеробіки шейпінгу, дитячі спортивні клуби, гімнастичні і тренажерні зали тощо

Вербальна анімація. Під вербальною анімацією треба розуміти комплекс активізуючих, комунікативних заходів, основним засобом у яких є слово.

Вербальна анімація має свої форми. Вона може бути у формі монологу (лекція, розповідь) або діалогу (диспути, дискусії, бесіди тощо) [1, с. 7].

Найбільш розповсюдженою формою вербальної анімації – бесіда, коли учасники обмінюються своїми думками, відповідаючи на запитання ведучого. Бесіди будуються таким чином, щоб не протиставляти думки, а обговорювати їх, поступово йдучи до єдиної.

Теми бесід можуть бути різноманітними: від глибоких філософських, на кшталт «Фрейд і філософія» до розважально-інформаційних, таких як «Що таке мода?» або «Яке авто краще?».

У туристичних закладах популярні бесіди на морально-етичні, естетичні, спортивні, мистецькі теми. Перспективними виглядають і теми хобі. Бесіди проводять або аніматори-розмовники, або фахівці, спеціально запрошені організаторами.

Однією з найпопулярніших форм бесіди є обговорення якоїсь мистецької чи спортивної події (вистави, фільму, книги, футбольного чи хокейного матчу тощо). Форма обговорення передбачає залучення туристів не лише як рядових учасників, а й як ведучих.

Ще однією формою вербальної анімації в туристично-рекреаційних закладах є творча зустріч – ця форма передбачає запрошення митців, відомих акторів, художників, літераторів, музикантів, які розповідають про себе, про свою творчість, своє бачення життєвих ситуацій [1, с. 7].

В іграх аніматори беруть участь в якості гравців, ведучих і суддів. У їх завдання входить підігрів інтересу і контроль за ходом гри, залагодження можливих конфліктних ситуацій. Під час гри аніматор повинен чітко викласти правила, забезпечити її безперервність, безпека, організований початок і закінчення з обов'язковим підсумком і оголошенням переможців. Аніматори повинні створити таку атмосферу захопленості і азарту, щоб знаходяться неподалік глядачі перемикали свою увагу на гру і мало-помалу самі втягувалися в процес. Динамічність, заводний характер змагальності дозволяє людям розкріпачитися, проявити здібності, таланти, крім того, командні ігри ще й зближують. Отже, створювана атмосфера суперництва, з одного боку, і

колективізму, взаємовиручки – з іншого, сприяють поживленню відпочинку, а це і є основне завдання, стоїть перед аніматорами.

У програму спортивно-оздоровчої анімації також входять комплекси ранкової гімнастики, дитячий фітнес, аеробіка, заняття художньою гімнастикою, танцями, єдиноборствами.

Спортивно-розважальні програми орієнтовані на учасників будь-якого віку, вони будуються на залученні в активний рух через привабливі, захоплюючі, веселі конкурси та нешкідливі змагання. Спортивному аніматору допоможе словник спортивних справ: «Спортивний аукціон», «Веселі стартини», «Весела спартакіада»; день здоров'я (бігуна, стрибунка, метальника), запуск моделей (планерів, паперових зміїв), зарядка-оздоровча, сюжетна, тематична, театралізована; захист видів спорту; Зоряний маршпохід; ігри на воді, спортивні, рухливі, туристичні, ігрища народні, ігри на місцевості; конкурс знавців спорту, конкурс пірамід, спортивних малюнків, плакатів, емблем; табір Робінзонів; Малі Олімпійські ігри, Олімпіада народних ігор; орієнтування на місцевості; першість за видами спорту; свята – Здоров'я, Мойдодира, спортивний; смуга перешкод; походи (одноденні, багатоденні, нічні, Зоряні); Риболовля-змагання; санітарний пост, санітарна вікторина, санітарний патруль; спортивна інформація, колейдоскоп, газета; спортбой, спортчас; спортивний КВК [21, с. 145].

Спортивно-пізнавальні програми засновані на поєднанні рухової активності і пізнання, ґрунтуються на рольових іграх, лабіринтах-іграх та іграх на місцевості. Лабіринти-ігри використовуються для розвитку просторового мислення, навчання правильному триманню карти і імітації руху по лінійних орієнтирах. Постановка лабіринту дуже хороша для проведення тренувань в вивченому лісі і для різноманітності тренувального процесу. Лабіринти-ігри вносять додатковий азарт, включаючи всі здібності учасників-від розумових до фізичних.

Спортивно-туристські програми ґрунтуються на залученні в активну рухову активність в процесі туристських занять. В їх основі лежить спортивний

туризм. Основними формами спортивно-туристських програм є: походи, пішохідні екскурсії, мотузкові курси, орієнтування на місцевості.

Спортивно-видовищні програми-це масові видовищні заходи показового та розважального характеру. Вони представлені спортивними святами, фестивалями, олімпіадами та іншими спортивними видовищами [23, с. 115].

Все сказане дає змогу зробити висновок що існує багато дитячих анімаційних програм застосування яких сприяє розвитку фізичних та духовних якостей дітей.

2.2.3. Українські народні дитячі ігри

У туристській анімаційній діяльності значення гри не можна вичерпати і оцінити тільки креативними (розважально-цікавими) можливостями. Феномен гри і полягає в тому, що, будучи розвагою, відпочинком, вона здатна перерости в гру-творчість, гру-навчання, гру-терапію, гру-модель типу людських відносин. Вона є основною, тому що не задається і не обмежується конкретним змістом – темою ігор може бути будь-яка діяльність людини. У зв'язку з цим в даний час ігри виходять на новий, високий рівень, використовуються різноманітно і результативно. В іграх з роду в рід, з століття в століття, від одного народу до іншого передається щось спільне, властиве, цікаве і повчальне для дітей всіх часів, рас і релігій, ступенів культурного розвитку, що несе в собі загальнолюдські, історико-освітні ознаки. Недарма Ф. Шиллер вважав, що людина грає тільки тоді, коли вона в повному значенні слова людина, і вона буває цілком людиною лише тоді, коли вона грає [5, с. 79].

Зазначимо, що сучасному світі, на превеликий жаль, де існує достатня кількість спокус в наш технократичний вік, народна гра знаходиться під загрозою зникнення. Народна гра як важливий елемент народної культури не може витримувати напору комп'ютеризації і тотальної комерціалізації, а також глобальних процесів урбанізації та стандартизації життя. У той же час народна гра володіє потужною привабливою силою, живлячи ностальгічні настрої людства про природне, місцеве, національне, особливе, ексклюзивне.

Отже, народні ігри – це яскраве вираження народу в них грає, відображення етносу в цілому і історії його розвитку. Разом з тим, на ігри можна подивитися, і з точки зору педагогіки і психології, як засобу освіти і виховання. [15, с. 170].

Гра є видом людської діяльності, здатної відтворити інші види людської діяльності, причому непродуктивної, мотив якої полягає не в результатах, а в самому процесі.

Це така форма проведення людиною вільного часу, яка, як правило, не спрямована на досягнення будь-якого практичного результату, являє собою індивідуальне або колективне розвага, регламентується правилами, спирається на народні або групові традиції, завдяки яким і реалізується будь-якою особистістю легко і з задоволенням [8, с. 1].

Проаналізувавши сказане можемо визначити що народні ігри є невід’ємною частиною інтернаціонального, художнього і фізичного виховання дошкільнят. Радість руху поєднується з духовним збагаченням дітей. У них формується стійке, зацікавлене, шанобливе ставлення до культури рідної країни, створюється емоційно позитивна основа для розвитку патріотичних почуттів: любові і відданості Батьківщині. У народних іграх багато гумору, жартів, змагального запалу; руху точні і образні, часто супроводжуються несподіваними веселими моментами, привабливими і улюбленими дітьми лічилками, жеребкуваннями, потішками. Вони зберігають свою художню красу, естетичне значення і складають найцінніший, неповторний ігровий фольклор.

«Горобейко»

Дівчатка беруться за руки і співають:

«А в горобейка

Жінка маленька:

Сидить на кілочку

Пряде на сорочку.

Що виведе нитку –

Горобцю на свитку.

Остануться кінці –
 Горобцю на штанці.
 Остануться торочки –
 Горобцю на сорочки.»

Під час співу дві крайні дівчинки підіймають руки і пропускають попід ними всіх інших.

2. «Горю-дуб»

Усі стають по двоє – пара за парою. Один – «горю-дуб» – попереду на віддалі й співає:

«Горю, горю, палаю
 Кого схочу, спіймаю
 Раз, два, три! Біжіть!»

Перша пара біжить до «горю-дуба» і, розірвавши руки, намагається оббігти його з двох боків і знов з'єднатися. Якщо «горю-дуб» когось спіймає, то стає з ним позад усіх, а хто залишився без пари – стає «горю-дубом».

3. «Грушка» [5, с. 79]

Діти стають у коло, беруться за руки. У центрі кола – «грушка» – хлопчик або дівчинка. За сигналом аніматора всі починають співати:

«Як послала мати грушки садити.
 Моя грушка отака, отака,
 Бийте, дівки, гопака, гопака.
 Як послала мати
 Грушки поливати.
 Моя грушка отака, отака,
 Бийте, дівки, гопака, гопака.
 Як послала мати
 Грушки доглядати.
 Моя грушка отака, отака,
 Бийте, дівки, гопака, гопака.
 Як послала мати грушки трусити.

Моя грушка отака, отака,
Бийте дівки, гопака, гопака.»

При цьому «грушку» починають трясти, потім піднімають угору.

4. «Гуси» [5, с. 75]

Діти обирають з-поміж себе двох – матку і вовка. Матка жене всіх останніх учасників, своїх дітей у поле, а потім, усівшись на певній віддалі, за лінією, яка називається городом, кличе своїх дітей:

- Гуси, додому!
- Задля чого?
- Вовк за горою,
- Що він робить?
- Гусей скубе.
- Яких?
- Сірих! Сірих!

Гуси волохаті,
Тікайте прямо до моєї хати!

Гуси біжать в город, а вовк перебігає їм дорогу і намагається кого-небудь зловити. Коли вовк зловить їх за лінією, то його гуси б'ють крилами і пійманого за лінією гусеняти він не бере до себе; пійманих же на шляху до городу забирає і садовить їх усіх разом. Гра продовжується доти, поки вовк не переловить усіх гусей.

5. «Дзвіночок»

Аніматор обирає серед дітей «дзвіночок». Решта гравців, узявшись за руки, стають довкола нього. «Дзвіночок» грудьми з розгону або, налягаючи на руки будь-яких двох сусідніх гравців, вагою власного тіла намагається розірвати «ланцюг», що оточує його. Розірвавши, він тікає, а інші учасники гри ловлять його. Той, хто спіймає, стає «дзвіночком». Якщо ж гравців набереться лише троє, то двоє з них стають один проти одного і міцно беруться за руки.

Третій намагається розчепити їх, налягаючи на руки грудьми. Якщо «замки» не витримують і розриваються, то один із гравців тікає, а «дзвіночок» ловить його.

Потім вони беруться за руки, утворюючи нове зчеплення, а гравець, який залишився на місці, намагається розірвати його.

6. «Дід»

Запрошується хлопець, що гратиме роль «діда». На відстані 10 м від хатинки «діда» – стоять гравці, які починають його дражнити:

«Іде, іде, дід, дід,
Несе, несе міх, міх,
Ось такий дідище,
Ось такий старище,
Ось такий окатий,
Ось такий вусатий,
Такий бородатий,
Ось такий плечистий
Тьху його нечистий!»

Після цих слів діти розбігаються, а «дід» повинен догнати кого-небудь.

Потім на його роль можна запросити когось іншого і гра починається спочатку.

7. «Дощик» [17, с. 14]

Діти обирають ведучого-кашовара. Він з горщиком та дерев'яною ложкою стає в центрі, ходить по колу і «варить» кашу, «вимішує» її ложкою. Діти, взявшись за руки, ходять навколо нього і речитативом промовляють:

«Іди, іди, дощику,
Зваримо тобі борщику
У новому горщику.
Тобі каша, а нам – борщ.
Щоб густіший ішов дощ».

Діти зупиняються, а кашовар, заплющивши очі, обертається, піднявши руки з горщиком догори. Потім прямує до дітей. Комусь із них вручає горщик, не відкриваючи очей. Кому випаде, той стає кашоваром, веде гру далі. Коли гра набридає, школярі зі словами:

«Дощику, дощику, перестань!

Ми поїдемо на баштан,

Та візьмемо диньку,

Усім по шматочку,

А тобі – ціленьку!» –

підстрибуючи на одній нозі розбігаються.

8. «Дуб» [15, с. 7]

Грати в дуба можна на березі річки, на лісовій галявині або в парку – там, де досить простору побігати і де ростуть (але не дуже густо) дерева. Аніматор має обрати найбільш сприятливе та безпечне місце для проведення гри.

Грають здебільшого дівчатка. Вони обирають з-поміж себе купувальницю і з вигуками: «Граємо в дуба!» – по одній підбігають до дерев. Купувальниця підходить до якої-небудь із дівчат, спільно з нею обирає одне з вільних дерев і пропонує:

– Дівчино, продай хату!

– Не продам, дуба дам! – відповідає дівчина і вони обидва біжать до наміченого дерева. Воно дістається тій, котра прибіжить до нього першою, а та, що відстала, стає купувальницею і йде купувати інше дерево.

9. «Заїнько»

Дівчатка та хлопчики стають у коло, беручись за руки. Обраний «заїнько» ховається в кущі, а всі його просять:

«Заїнько, заїнько, вийди к нам,

Сіренький, сіренький, зайти к нам.

Ой да, кося, зайти к нам.»

За сигналом аніматора «заїнька» виходить з кущів і стає серед кола. Тоді діти знову співають:

«Заїнько, заїнько, лягай спати.

Заїнько сіренький, лягай спати.»

«Заїнька» лягає. Тоді діти знову приспівують:

«Заїнько, вставай,

Сіренький, вставай,

Ой да, кося, вставай.»

«Заїнько» встає. Тоді його просять умитися, взутися, причесатися.

«Заїнько» робить усе, що йому загадують. Діти кажуть:

«Заїнько, заїнько, вдар тропачка,

Сіренький, вдар тропачка.

Ой да, кося, вдар тропачка.»

«Заїнько» танцює й вибирає іншого на свою роль, а сам стає в коло.

10. «Калач» [155, с. 9]

Аніматор збирає декілька дітей. Гравець лягає ниць, а всі інші присідають навколо нього. Кожен кладе один палець на спину лежачого так, щоб вийшов кружок. Хтось з дітей злегенька торкається пернем руки кожного і приспівує:

«Угадай, Ганно,

Пристойна панно,

На чийй руці

На мереженці

Перстень упав.»

І запитує лежачого: „На чийй?“. Як не вгадав, то знову торкається по черзі пальців гравців і співає:

„Не вгадала Ганна,

Пристойная панна,

На чийй руці

На мерженці

Перстень упав.

Бух, бух та калач,

Та встань, та не плач”.

На слова «Бух, бух!» усі легенько б'ють у спину лежачого, а він намагається піднятися. На його місце лягає той, кому на руку впав перстень.

Усі знову сідають навколо нього і співають, як і раніше.

11. «Квочка»

У цю гру діти люблять грати найбільше – напровесні, коли вперше випускають квочку з курчатами надвір. Забивають в землю кілочок, прив'язують мотузку до кілочка; по виборі хтось із дітей стає за квочку і, взявшись за кінець мотузка, під приспів:

«Ходить квочка

Коло кілочка,

Водить діток,

Дрібних квіток.

Діти – квіти: «Квок», - ходить навколо.

Після слів: «Діти-квіти: «Квок» – усі розбігаються хто куди, а квочка, квокчучи, ловить їх та збирає до купи.»

12. «Кіт і миша»

Дітлахи беруться за руки і стають у коло («танок»), а двоє: «кіт» (хлопець) і «миша» (дівчина) – усередині. Коли «танок» піднімає руки вгору, «миша» тікає від «кота». А коли «кіт» намагається проскочити за «мишею» – руки опускають.

Аніматор промовляє:

«А до нори, миша, до нори.

А до золотої комори.

Мишка у норку,

А котик за ніжку.

– Ходи сюди –

А що ж то за мишка –

Не втече:

А що ж то за котик,

Не дожене.

Мишка у норку,

А котик за ніжку;

– Ходи сюди, ходи сюди.»

Якщо «коту» вдається спіймати «мишку», - міняються ролями.

13. «Коти» [15, с. 9]

Діти стають у коло і лічать лічилку, вказуючи пальцем на кожного. На кого випаде в лічильці, той виходить з кола, а хто залишиться останній – той носитиме «коти» (палички).

Коти дають у руки, зав'язують очі і, взявши вдвох попід руки, ведуть й повертають то в один бік, то в другий, щоб втратив орієнтацію, і запитують:

– Крутяться журавлі?

– Крутяться.

– Крутімося й ми.

Крутять знову і ведуть далі:

– Клади два коти.

Кладе і ведуть ще далі, знову крутять і ведуть.

– Клади три коти.

– Клади одного кота.

Так розносять усі шість – вісім. Потім приводять на попереднє місце, розв'язують очі і посилають шукати котів. Тоді вибирають іншого носити коти.

Слід пам'ятати, що головне завдання полягає в тому, щоб навчити дітей грати активно і самостійно. Тільки в цьому випадку вони привчаються самі в будь-якій ігровій ситуації регулювати ступінь уваги і м'язової напруги, пристосовуватися до мінливих умов навколишнього середовища, знаходити вихід з критичного положення, швидко приймати рішення і приводити його у виконання, проявляти ініціативу, тобто Дошкільнята набувають важливі якості, необхідні їм в майбутньому житті.

Народні ігри в комплексі з іншими виховними засобами являють собою основу початкового етапу формування гармонійно розвиненої, активної особистості, що поєднує в собі духовне багатство, моральну чистоту і фізичну досконалість.

Працюючи з дітьми, треба пам'ятати, що враження дитинства глибокі і незабутні в пам'яті дорослої людини. Можна застосовувати українські народні ігри в аматорській діяльності. Це буде фундамент для розвитку моральних почуттів дитини, свідомості і подальшого прояву їх в суспільно корисній і творчій діяльності.

2.3 Культурно-розважальна дитяча анімація

Слід відзначити, що спорідненим із анімаційним, або навіть його різновидом, є туризм подієвий, а однією зі складових можна визначити елемент рольової гри.

Рольовиків інколи навіть визначають як різновид молодіжної субкультури, вони конкретизуються в залежності від того, прихильниками яких вигаданих, але популярних персонажів художньої літератури і кіно є молоді люди. Ще один термін, який вживається в інтернет-середовищі для позначення прихильників історичних ігор – історичні реконструктивісти (реконструкторство, рольовізм). Зважаючи на озброєння, що імітує старовинну зброю, яке використовують у своїх історичних реконструкціях рольовики, цей вид також інколи визначається як історичне фехтування.

Останнім часом, у зв'язку із захопленням романом Толкієна «Володар кілець», прихильники історико-рольової гри одержали назву толкієністів. Зокрема, така форма є і в Україні. Основними місцями гри можуть бути як відкритий простір, так і закриті приміщення. Ігри на відкритому просторі називають ще польовими, у закритому – павільйонними [13, с. 45].

Ігровий туризм може вважатися частково спорідненим зі спортивним, військовим, подієвим, фестивальним та пригодницьким туризмом у тому відношенні, що може включати елементи названих видів. Аби відрізнити ці ігри від комп'ютерних або настільних, такі ігри називають іграми живої дії. Таке уточнення є важливим ще й з огляду на те, що поняття рольових ігор зустрічається у психотренінгах або видах психотерапії.

Рольові ігри живої дії можуть бути історичними за своїм характером, військовими та фентезійними. Військові і історичні ігри називають ще історичними реконструкціями, а їх учасників – реконструктивістами (не слід плутати з іншими контекстами використання цього терміну). Зазвичай для цих різновидів рольових ігор живої дії використовуються історичні місця, де відбувалися події, що оживляються. Фентезійні можуть відбуватися в місцевостях, які дозволяють якнайкраще відчутти дух того твору, на основі захоплення яким беруть участь в грі його прихильники. Заради такої місцевості або конкретної історичної чи археологічної пам'ятки рольовики (ще одне визначення цієї категорії людей) здатні подолати значні відстані, тож потенційно вони є туристами [4, с. 57].

Таким чином, ігровий туризм – це подорожі, під час здійснення яких туристи стають учасниками гри за попереднім сценарієм, розробленим аніматором, як фахівцем, так і аматором (з середи самих учасників рольових ігор живої дії).

Прихильники ігор-фентезі, наприклад, толкієністи, що намагаються відтворити події відомого роману, обирають для своїх ігор старовинні замки або навіть їх руїни. Вони здатні відіграти роль і туристичних атракцій і водночас туристичних дестинацій (місць призначення). У контексті даного дослідження замки і виступають у такій якості. Замки водночас є культурно-історичними пам'ятками (якщо не враховувати знов збудованих). Як культурно-історичні пам'ятки вони підпадають під дію відповідного законодавства. Тому розглядаючи їх як туристичні атракції, слід враховувати і нормативно-правові аспекти їх використання у такій якості. Якщо говорити безпосередньо про українських рольовиків, на яких в першу чергу варто буде розраховувати у випадку проведення на території України тематичних фестивалів та впровадження ігрового туризму, то вони, як і їхні європейські чи російські колеги, так само відрізняються у своїй діяльності за тематикою ігрових постановок, за прихильністю до тієї чи іншої історичної епохи, за формою проведення своїх заходів.

Українських рольовиків так само можна поділити на толкієністів та історичних реконструкторів, хоча останнім часом в Україні стало модним проводити інші види рольових ігор, які не мають стосунку до відтворення фентезійних світів, конкретних історичних епох реального світу чи батальних сцен з минулого.

Серед молоді популярними стали квести (від англ. quest – пошук) – жанр інтелектуально-логічних ігор. Гра полягає в розгадуванні різноманітних загадок, пошуку відповідей на запитання, виконанні завдань. Чимало з таких квестів носить краєзнавчий або історико-ретроспективний характер, коли учасники такого заходу мають розв'язувати завдання з історії свого міста, регіону тощо. Такі квести проходять переважно на певній місцевості (околиці якогось історичного місця, території фортеці або й безпосередньо в населеному пункті) [3, с. 115].

Також певної популярності в країні набули рольові ігри з політичним підтекстом, коли молоді люди збираються в певному місці командами і за декілька днів мають створити свою державу з усіма її атрибутами – від державних символів до процесу політичної боротьби, в якій створені молоддю «партії» висувають своїх кандидатів і змагаються одна з одною за владу. Одним з найбільш відомих прикладів таких рольових ігор в Україні вже багато років є Студентська республіка, яку організовує молодіжна структура з однойменною назвою. На території колишнього СРСР рольові ігри почали набувати поширення наприкінці 80-х, в добу перебудови, після того, як в Союзі дозволили видавати книги Толкієна. Першою стала книга «Хоббіт», яка викликала велике зацікавлення в радянській молоді. Не дивно, що першою масовою всесоюзною грою рольовиків-толкієністів стала гра «Хоббітські ігрища», яка відбулася в 1990 р. під Красноярськом.

2.4. Святкові заходи для дітей як анімаційні об'єкти

Організація відпочинку, дозвілля і розваг є одним з ефективних засобів привабливості, підвищення іміджу і залучення гостей у готель. Вона впливає й

на позитивну оцінку роботи готелю в цілому. Це своєрідні додаткові послуги клієнтові, мета яких розбудити в ньому позитивні емоції, відчутти задоволення від відпочинку й ба-жання приїхати в цей готель ще раз.

Для відпочиваючих потреба в розвазі стоїть на третьому місці після смачної й різноманітної їжі, комфортабельної й затишної кім-нати. Тому анімація готельної діяльності займає одне з головних місць у структурі готелю і являє собою окрему службу, яка пов'язана з іншими, що є визначальним значенням у забезпеченні успішно-го функціонування його на ринку послуг [10, с. 97].

Проаналізуємо завдання анімаційної служби – постійний контакт із відпочиваючими, результат якого в значній мірі впливають на загальний відгук про відпочинок. І саме завдяки цьому контакту готель може мати певний відсоток постійних клієнтів. Готелі, які прагнуть збільшити цей відсоток (в основному це сімейні готелі), намагаються удосконалювати роботу анімаційної команди.

Основами культурно-розважальної анімації туристського обслуговування в готелях є [15, с.45]:

- комплексний підхід до організації заходів;
- театралізація: використання різноманітних прийомів (образність, символічність, метафоричність, стилізація) і всіх видів мистецтва (живопис, музика, література), при цьому хід дійства визначається сценарієм;
- персоніфікація.

До традиційних форм організації таких заходів відносять:

- карнавал (народне гуляння у вигляді вуличного дійства, параду, маскараду);
- раут (збір людей, що не передбачає танці);
- банкет (масовий збір людей, в основі якого – частування);
- містерія (театралізована постановка п'єси релігійного характеру);

- раут (заходи по скликанню глядачів перед презентаціями, культурно-розважальними програмами);
- шоу-представлення, масове дійство.

Щоб вдало скласти розважальну програму для готелю, необхідно визначитись з рядом критеріїв, а саме з:

1. жанром, при якому складається особлива атмосфера і відчуття для глядачів (драма, клоунада, мюзикл тощо). При цьому номери і фрагменти повинні чергуватися так, щоб склалась єдина картина й об'єднана структура елементів даного дійства

2. назвою даного шоу, яка створює настрій і розкриває його зміст;

3. сценарним планом, в якому зазначений перелік елементів, фрагментів, персонажів, їх відношення і рух. Особливо тут важлива наявність зав'язки, кульмінації та розв'язки;

4. сценарієм, тобто деталізація пунктів сценарного плану, а також робота над літературною частиною – розробкою монологів і діалогів, вивчення мовного стилю;

5. режисерським планом – переклад літератури на мову дійства (якщо це постановка за мотивами літературного твору), створення і координація неперервного діючого ланцюга і робота з технікою, світлом і звуком.

6. Крім цього, важливо, де буде розгортатись дане дійство (на літній площадці, в барі, біля басейну), визначитись з темпом, ритмом, включенням ефектних моментів і репетиційним періодом.

Вечірні шоу є головною частиною розважальної програми готелю. Вони повинні бути досить різноманітними за змістом, постановкою, костюмами і цікаві всім відпочиваючим. Як правило, в них беруть участь всі аніматори. Організатори прагнуть зробити кожне дійство яскравим і незабутнім. За видами вечірні шоу також різні: це і невелика побутова сценка, розіграна аніматорами, і серйозні театралізовані дійства, в яких можуть узяти участь і гості, заздалегідь запрошені на ту чи іншу роль. Крім шоу, у вечірню розважальну програму входять також різноманітні конкурси, вікторини, розіграші. Як правило, на

території готелю організовано велике вечірнє кафе, куди після вечері збирається значна частина відпочиваючих туристів. Для них проводяться різного роду вікторини з тематикою пізнавального характеру, конкурси, coffee-games лотереї із врученням простих і оригінальних призів за рахунок готелю [1, с. 5].

Менеджери анімації в основному створюють розважальні заходи на основі традицій країни, де знаходиться даний готель, ставлять перед собою в якості однієї із задач познайомити іноземних гостей із звичаями, традиціями, життям і побутом народів, які населяли країну. Однак при розробці та підготовці розважальних комплексів і програм обов'язково враховуються і національні особливості культури, традиції, свята, колорит країн, з яких приїхали туристи (Різдво, Новий рік тощо).

Взагалі організація свят – це один із важливих моментів у побудові анімаційних програм, і тут головне – не загубити деталей, характерних саме для цього свята, і внести сюди пізнавальні й атрактивні для всіх туристів елементи.

Одним з важливих напрямів анімаційної діяльності в готелях є анімація для дітей. На території п'яти-, чотирьохзіркових готелів діють спеціальні дитячі клуби: «міні» - для дітей 3-12 років, і «юніор» - для молоді 12-15 років де батьки можуть залишити своїх дітей на цілий день під наглядом кваліфікованих аніматорів (як правило, з педагогічною освітою), щоб поїздити в своє задоволення на екскурсії чи спокійно відпочити. Про наявність міні-клубу в готелі повідомляє великий яскравий стенд, установлений у холі готелю, біля входу до ресторану чи на пляж, на якому розписаний графік роботи і чергові заходи для дітей, щоб уже при в'їзді до готелю гості могли швидко зорієнтуватись і віддати туди свою дитину. План роботи, як і загальний план анімаційної діяльності в готелі, (виходячи, в середньому, із двотижневого перебування туристів), складається заздалегідь і, можливо, коректується в ході проведення занять, у залежності від присутнього контингенту дітей та інших умов. У цьому плані вони повинні добре взаємодоповнюватись і мати оптимальну кількість спортивних і культурних заходів, необхідних для розвитку дитини.

Робота в міні-клубі аніматором – важка праця, бо ця людина повинна враховувати великий ряд фізіологічних і психологічних особливостей дітей різного віку, створити такі умови, щоб кожній дитині в них було цікаво і вона змогла проявити і реалізувати себе як особистість. Для організації ефективної роботи з дітьми треба мати необхідні приміщення для перебування дітей у літні місяці і в непогоду, обладнані різноманітним інвентарем для малювання, ліпки, рухливих ігор тощо. Кожний день у таких міні-клубах починається із знайомства (діти стають у коло, називають своє ім'я, повторюють і запам'ятовують імена інших) і має свою тему, яка розповідається в ході спортивних і пізнавальних занять і змагань разом із поставленими маленькими спектаклями, концертами і святами.

2.5. Функціональні обов'язки дитячого аніматора

Проаналізувавши дозвілля ми зробили висновок, що це зона активного спілкування, яка задовольнить потреби школярів у контактах. Через механізм емоційного сприйняття й переживання школярі максимально активно засвоюють елементи творчої діяльності, що закріплюються у свідомості й поведінці і накладають відбиток на них протягом подальшого життя [5, с. 79]. Діти оцінюють себе, орієнтуючись на соціально прийнятні критерії і еталони, оскільки самосвідомість соціально за своєю сутністю неможлива поза процесом спілкування. Саме в умовах дозвілля формуються спільності, які дають дітям можливість виступати в найрізноманітніших соціальних амплуа. Дозвілля для школярів – це сфера, у якій, виступаючи в нових ролях, відмінних від сімейних і шкільних, вони гостро і повнокровно розкривають свої природні потреби у волі і незалежності, активній роботі і самовираженні [38, с. 1].

Ми згодні, що дозвіллевий час школярів дуже впливає на їхню пізнавальну діяльність. Діти пізнають новий континент у найрізноманітніших галузях знання: розширюється художній кругозір; осягається процес технічної творчості; відбувається ознайомлення з історією спорту таке інше; нарешті, діти

навчаються повноцінно проводити своє дозвілля, опановують різні дозвілльєві види діяльності [35, с. 114].

В останнє десятиліття серед найбільш поширених і найефективніших форм організації дитячого дозвілля виділилася педагогічна анімація, яка об'єднує різноманітні форми дозвілльєвих занять (гру, театралізацію, психологічні, пізнавальні тренінги, масові свята тощо). Ця форма організації дозвілля дітей прийшла до нас з-за кордону.

Анімація, тісно взаємодіючи із соціальним вихованням, виконує такі функції:

- соціальна функція адаптації та інтеграції, реалізація якої забезпечує процес соціалізації особистості та її готовність до динамічних змін;
- рекреологічна функція, пов'язана із дозвіллям та його організацією: завдяки добре підготовленій і організованій діяльності фахівців-аніматорів культурне дозвілля стає основою подальшого спрямованого особистісного зростання відповідно до культурних запитів дітей;
- навчально-виховна функція — анімація сприяє доповненню освіти, розвитку культурних і духовних потреб та інтересів особистості;
- превентивна функція — анімація дозволяє передбачити та обмежити девіації, допомагає в урегулюванні суспільного життя;
- критична функція — йдеться про можливості анімації в нормалізації, сприянні встановлення якісно нових стосунків між людьми та групами, у пошуку нового способу життя, більш якісного та змістовного; встановлює нове ставлення до навколишнього матеріального та духовного світу; - культурна функція [38, с,1].

Практично в усіх великих містах Європи й США діють молодіжні й дитячо-юнацькі дозвільні центри, у котрих докладно представлена вся палітра соціокультурної і педагогічної анімації. Основні напрями анімаційної діяльності в країнах Європи – шкільна анімація, театральна, муніципальна, психотерапевтична анімація (арттерапія, комунікативна реабілітація).

У нашій країні шкільна анімація також починає набувати популярності як ефективна форма організації дитячого дозвілля [38, с. 2].

Шкільна анімація спрямована, насамперед, на організацію допомоги учням у подоланні навчальних труднощів, організацію шкільних канікул, а також на зменшення негативних наслідків соціальних явищ, що сприяють поширенню серед дітей й молоді агресії, відчуженості та інших форм деструктивної поведінки.

При організації дозвілля школярів широко використовується театральна анімація – агітаційна і просвітницька діяльність, спрямована на залучення дітей та молоді до драматичної гри, до сприйняття культурно-масових видовищ і спектаклів, творчості.

Дитяча анімація – це найважливіший напрямок у всій анімаційній діяльності. Головну роль в дитячій анімації займає дитячий аніматор – це ключова фігура, так як він повинен включати в себе величезну кількість якостей, умінь і навичок. Він повинен бути хорошим організатором, вміти передбачати і згладжувати конфлікти, незмінно виникають в дитячому середовищі; бути спортсменом, танцюристом, туристом, співаком, клоуном, фокусником, масовиком-витівником, і любити дітей і з повагою ставитися до них.

Чималу роль відіграють і професійно-психологічні особливості дитячого фахівця аніматора як педагога, що складаються у виникненні і зміцненні в свідомості педагогічних штампів і шаблонів.

В результаті між застарілим змістом виховання і навчання, способами і формами педагогічної діяльності, з одного боку, і новими вимогами життя суспільства – з іншого, виникає протиріччя.

Його дозвіл здійснюється на основі аналізу всіх сфер життя нашого суспільства, виявлення нових вимог до людини і даних педагогічної науки, необхідних для перегляду змісту освіти і виховного процесу, вдосконалення форм і методів педагогічної діяльності.

У професії дитячого аніматора труднощі полягає в тому, що працювати нерідко доводиться з дітьми різних вікових груп і іноді одночасно. При виявленні

вікових особливостей дітей і фіксації певного періоду дитинства враховуються анатомічні показники, особливості протікання фізіологічних процесів, якісні зміни зростання, розвиток психіки емоційно-вольової і дієво-практичної сфер, ступінь духовно моральної зрілості. У сучасних періодизаціях дитинства відзначаються явища прискореного фізичного розвитку дітей (акселерації); їх здатність витримувати значні фізичні, емоційно-психічні та інтелектуальні навантаження; Духовна готовність до вступу в різноманітні соціальні відносини [15, с. 90]

Необхідно відзначити, що дитячий аніматор, з урахуванням знання психології і виховання дітей різних вікових груп, будує свою теорію, свої підходи і методи до створення дитячої анімаційної програми. Вікові особливості чітко враховуються також при складанні ігор та інших розваг для дітей.

Кожен віковий період дитячого життя можна розглядати як своєрідне і повноцінний прояв життєвих сил. Дитинство і юність не тільки і не просто фази становлення дорослості, а й повноцінні цикли здійснення життя дитячої індивідуальності, особистості. Такий підхід вимагає не кожному етапі повнокровного включення дитини в усі інші, доступні йому види діяльності: розумову, трудову, ігрову, суспільно корисну, художню, фізкультурну. При цьому важливо щоб будь-яка діяльність дітей несла на собі друк творчості.

Дитяча анімація – це перш за все творчий процес, і дитина може проявити себе у всіх якостях, які він не може проявити, наприклад, в школі на заняттях або вдома з батьками. Дитячий аніматор повинен загострювати увагу на обдарованості дітей, на їх таланті і геніальності, адже в невимушеній обстановці анімаційної програми, будь то спектакль або гра, спортивна програми або будь-яке інше дію, дитина може проявити себе набагато природніше і реальніше, ніж у звичайному житті. Як відомо діти в грі відчують себе по-іншому, вони сприймають гру за реальність і їх переживання набагато глибше і правдивіше [14, с. 239].

В процесі ігрової діяльності у дитини можна виявити якості, що відрізняють його від усіх інших дітей або якості які закладені в дитині від

народження, але не виявлені в процесі життя ні батьками, ні шкільними вчителями або вихователями. Саме ці якості називаються талантом, обдарованістю або геніальністю, вони проявляються в особистості як яскраві індивідуально-неповторні творчі, інтелектуальні, емоційні, фізичні здібності в тій чи іншій сфері людської діяльності.

Професійна майстерність аніматора характеризується рівнем професійних умінь і навичок в процесі складання анімаційних програм і їх реалізації. На підставі проведеного аналізу під анімаційним майстерністю «розуміється» [37, с. 10] :

- вміння скласти цікаву анімаційну програму, відповідну потребам і запитам споживача;
  - вміння привернути увагу до даної анімаційної програми, зацікавити споживача;
  - вміння враховувати вікові, психологічні, етнічні, релігійні та інші особливості відпочиваючих і на основі цього забезпечити індивідуальний диференційований підхід;
  - вміння будувати свої взаємини з підлеглими і відпочиваючими на гуманній, демократичній основі;
  - вміння не губитися в найважчих і несподіваних ситуаціях;
  - вміння поєднувати теоретичну та практичну діяльність;
  - вміння грамотно використовувати в своїй роботі накопичений в даній сфері досвід і новітні досягнення передової педагогіки, психології та інших наук;
  - вміння урізноманітнити анімаційні програми, анімаційні заняття, уникаючи шаблонності в їх організації.

Професійна майстерність аніматора за своєю природою унікальна і являє собою сукупність теоретичних знань і практичного досвіду, отриманого в результаті професійної діяльності. Складові анімаційного майстерності представлені в табл. 2.1 [37, с. 13].

Таблиця 2.1.

Складові анімаційної майстерності

Блок	Зміст
Діяльнісний	Знання теорії та методики вітчизняного та зарубіжного досвіду. Уміння урізноманітнити анімаційні програми, уникаючи шаблонності в їх організації.
Соціальний	Знання основ загальної та вікової педагогіки та психології, в т. ч. особливостей роботи з різними віковими групами у сфері дозвілля. Вміння організувати спільну творчу діяльність, створити умови для включення школярів в різні види діяльності, враховувати вікові, психологічні, етичні, особливості учасників і на цій основі забезпечувати індивідуальний, диференційований підхід. Навички організації співпраці та спілкування з різною аудиторією. Володіння способами спільної професійної діяльності і співпраці, прийомами професійного спілкування.
Особистісний	Знання прийомів активізації та управління аудиторією з метою реалізації різних способів самовираження і саморозвитку всіх учасників анімаційного процесу. Вміння привернути увагу до анімаційної програми, застосовувати новітні досягнення анімаційних технологій. Уміння швидко перебудовуватися у відповідь на мінливі умови, гнучко реагувати на непередбачені ситуації, не губитися у самих важких і несподіваних ситуаціях. Навички комплексного використання різних методичних прийомів.
Індивідуальний	Знання різних прийомів саморегуляції творчого стану. Уміння «тримати себе в руках» у випадках надзвичайних та екстрених ситуаціях. Здатність самостійно здобувати нові знання та вміння, використовувати їх у практичній діяльності. Готовність до професійного зростання. Наявність стійкої професійної мотивації.

Отже, ми проаналізували що розвиток анімаційної майстерності сприяє емоційно-цінному ставленню аніматора до дитини, до професійної діяльності в обраній сфері, до себе як суб'єкта цієї діяльності; можливості набуття досвіду творчої діяльності; актуалізації комунікативних, організаційно-активізуючих, художньо-творчих можливостей аніматора з урахуванням специфіки дозвілля та вимог проведення дитячих анімаційних програм.

Отже, дитяча анімація в готелі представляє важливу організацією розважальних заходів для найменших гостей готелю і підлітків.

Під час відпочинку діти тягнуться не тільки до батьків, але і до своїх однолітків. Тому в сучасних готельних комплексах передбачені спеціальні дитячі ігрові кімнати і площадки для заняття з дітьми. За бажанням відпочиваючих на час їх тривалої відсутності аніматори можуть надавати послуги доглядальниці (няньки) в готелі.

Діти відрізняються від дорослої публіки своєю хитливою психікою, бажанням постійно знаходитися в русі. Тому аніматори, окрім роботи з пластиліном, малювання, співу і хороводу, пропонують батькам займатися з їх дітьми рухливими іграми. Медики постійно повторюють, що під впливом рухів у дітей, проте як і в дорослих, поліпшується функція серцево-судинної і дихальної системи, зміцнюється опорно-руховий апарат, регулюється діяльність нервової системи і низка інших фізіологічних процесів. Використання основних рухів (біг, стрибки, ходьба й ін.) поглиблює дихання, поліпшує вентиляцію легень. Однак усе це повинно робитися в дозуванні, доступному дітям і відповідно.

Також у процесі проведення анімаційних досугів необхідно використовувати рухливі ігри, народні ігри, спортивні розважання дітей.

Ігрова діяльність має особливо важливе значення в період найбільш активного формування характеру – в дитячі та юнацькі роки. Граючись діти, засвоюють життєво необхідні рухові звички і вміння, в них виробляється сміливість і воля, кмітливість. У цей період ігровий метод займає провідне місце, набуває характеру універсального методу фізичного виховання. Рухлива гра-природний супутник життя дитини, джерело радісних емоцій, що володіє великою виховною силою.

Народні рухливі ігри є традиційним засобом педагогіки. Споконвіку в них яскраво відбивався спосіб життя людей, їх побут, праця, національні підвалини, уявлення про честь, сміливість, мужність, бажання володіти силою, спритністю,

витривалістю, швидкістю і красою рухів, проявляти кмітливість, витримку, творчу вигадку, винахідливість, волю і прагнення до перемоги.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОЇ АНІМАЦІЇ В ТУРИЗМІ

3.1. Інноваційні підходи до організації анімації в рекреаційно-туристичній діяльності

Добре зорганізована анімаційна робота – це критерій успішності рекреаційно-туристської діяльності і вирішальна умова нормального функціонування туристичного підприємства. На жаль, ще багато підприємств не усвідомлюють усієї важливості наявності таких послуг для клієнтів, тому більшість туристів надають перевагу відпочивати за кордоном [7, с.90].

Отже, у сенсі формування і впровадження у практику нових анімаційних послуг туристичний бізнес на території України має значні перспективи, варто лише знайти інвесторів, розробити анімаційні програми, побудувати необхідне інфраструктурне забезпечення для їх реалізації та гарантувати цю діяльність відповідними нормативно-правовими актами. Анімація має перспективне майбутнє, оскільки здатна виконувати такі завдання, як виховання, освіта, відпочинок, розвиток культури людини, формування оптимістичного настрою, загалом має вплив на формування і розвиток особистості.

Слід визнати, що відсутність чіткої та акцентованої державної політики на активізацію розвитку галузі сьогодні майже унеможлиблює її динамічний і ефективний розвиток. Очевидно, що втілення і розповсюдження нововведень, як і створення умов для їх реалізації, сьогодні є складовою частиною інноваційного процесу, що зачіпає всю структуру економіки України. Значною галузевою проблемою на сьогодні є відсутність чіткої Державної цільової програми розвитку туризму та курортів, оскільки чинність попередньої скінчилася ще у 2010 році [24, с.5]. Разом з тим, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. (№ 638-р), концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року, що мала на меті насамперед стимулювати розвиток внутрішнього і в'їзного туризму, була відмінена. Однак основні її положення, попри потребу певних доопрацювань,

можуть і повинні бути покладені в основу розвитку інновацій в туристичній сфері. До основних векторів цього процесу відносимо використання інноваційних технологій в сфері туризму, що надають значні конкурентні переваги, змінюють форми надання послуг і вдосконалюють виробництво супутніх товарів. Широке використання інновацій у сфері туризму дозволяє виокремити їх основні характеристики:

- джерело ідеї (потреби туристів, відкриття, винаходи);
- вид інновації (аттрактори, інфраструктура, послуги, управління);
- ступінь новизни (покращувальні, порівняльні);
- масштабність, локальні і глобальні взаємозв'язки;
- інвестиційне наповнення.

Очевидно, що інноваційні підходи до створення й реалізації туристських проектів можуть дати поштовх розвитку туризму, активно сприяти створенню додаткових робочих місць й зростанню доходів населення [24, с.6].

Зазначимо, що інноваційний процес у галузі туризму є досить специфічним. Він отримує поштовх до розвитку, з одного боку, через туристський ринок і ступінь задоволення вимог клієнта, а з іншого завдяки прийняттю спільних рішень провідними туристськими організаціями галузі та органами управління галуззю в регіоні, органами місцевого самоврядування. Значну роль відіграє прийнятність підходу і підтримка галузевих нововведень місцевим населенням, оскільки лише плідна взаємодія всіх агентів (суб'єктів й об'єктів) інноваційного процесу може прояву значного синергетичного ефекту, який дає сукупний результат щодо якості розвитку сфери туризму.

Отже, слід констатувати, що інноваційна діяльність у галузі туризму є системою комплексних заходів, що можуть принести позитивні результати у середньострокових перспективах і для соціальної системи держави, оскільки туризм значно впливає на зайнятість у таких секторах, як транспорт, послуги готелів і ресторанів, торгівля, будівництво та багато інших, виступаючи каталізатором соціально-економічного розвитку. Відтак, на даному етапі

основним завданням держави щодо підтримки розвитку туризму насамперед стає [7, с. 9]:

- визначення й розробка принципів політики у сфері туризму, програм їх реалізації, механізму контролю та дослідження результатів діяльності (організація статистики, відомчих досліджень);
- створення сприятливих умов для туризму, координація дій різних компаній, організацій і товариств для формування відповідної інфраструктури;
- підтримка туризму й маркетингу через стимулювання інновацій і кооперації, формування сприятливого образу країни, підтримка унікального іміджу національного туризму.

Ми проаналізували, що задоволення рекреаційних потреб залежить від можливостей виробництва рекреаційних послуг, обумовлених рядом чинників [7, с. 9]:

- природних і культурних ресурсів, які приваблюють туристів та являються основою будь-якої рекреаційної послуги;
- обладнанням (засоби розміщення, харчування рекреантів, спортивні споруди, приміщення для відпочинку тощо);
- доступністю, що залежить від розвитку транспортної мережі, стану доріг, віддаленості рекреаційного центру від великих населених пунктів.

Ж. Р. Дюмазедьє розглядає анімацію як «свідому, навмисну, організовану і плановану аккультурацію людини з метою активного соціально-культурного впливу на людей для оптимальної адаптації до технічних і соціальних змін у суспільстві через створення умов для залучення до культури»; Р. Лабури вважає, що в основі анімації лежить власна активність особистості в сфері дозвілля, а аніматор є носієм культури, який володіє певними внутрішніми якостями, що роблять його значущим для оточуючих, фактором їхнього особистого розвитку.

У 90-і роки ХХ століття було запропоновано такі визначення цього поняття: Є. Б. Мамбеков дійшов висновку, що «анімація – це частина культурної та виховної системи суспільства, представлена сукупністю елементів, що знаходяться в постійних взаємозбагачувальних відносинах, що характеризують

цю систему і реалізуються через комплекс занять, видів діяльності і відносин, в яких провідну роль відіграють аніматори, професійні або добровільні, що володіють спеціальною підготовкою і використовують методи активної педагогіки»; Є. М. Приєзжева визначає анімацію як «стимулювання життєвих сил людини через залучення до активних дій»; Т. І. Гальперіна зазначає: «анімація – особлива складова системи культурно-дозвіллевої діяльності, сутність якої полягає в залученні відпочиваючих в активні форми культурного дозвілля» [5, с. 7].

Л. В. Курило, вивчаючи питання теорії та практики анімації, пропонує наступне її визначення: «анімація – це стимулювання повноцінної рекреаційної соціально-культурної дозвільної діяльності людини шляхом впливу на її життєві сили» [3, с.2]. Також анімація розглядається як діяльність з розробки та подання спеціальних програм проведення вільного часу.

Таким чином, сутність анімації як складової рекреаційних послуг полягає в наступному: здійснюється у вільний час; відрізняється свободою вибору, добровільністю, активністю та ініціативою як однієї людини, так і різних соціальних груп; зумовлена національно-етнічними та регіональними особливостями і традиціями; характеризується різноманіттям видів на базі різних інтересів дітей, молоді та дорослих; відрізняється глибокою особистісністю і носить гуманістичний, культурологічний, оздоровчий і виховний характер [3, с. 2].

Викладене вище дає змогу дійти висновку, що аналіз поняття «анімація» дозволяє, з одного боку, визначити її розвивальний, оздоровчий, культурологічний характер, а з іншого – духовний аспект взаємовідносин суб'єктів педагогічного процесу через особливі прийоми спілкування, діалогу, наповненого справжнім співчуттям, співпереживанням і сприянням, заснованих на глибинному зверненні до вічних ціннісно-смыслових абсолютів духовності.

Анімаційна діяльність – це багатовимірний, багатоплановий взаємодія педагога й вихованців (організатора та рекреантів) у дозвільній сфері, за допомогою чого задовольняються і розвиваються релаксаційно-оздоровчі,

культурно-освітні, творчі, духовно-моральні потреби, формуються якості соціально-активної особистості, здатної до перетворення навколишньої дійсності та себе в ній; це складна система, структура (організація) якої являє собою процес, що протікає в певній галузі безперервного культурнотворчого середовища [3, с.2].

Отже, організація анімаційної діяльності є одним з ефективних шляхів розвитку творчості особистості, її розвитку і виховання, шляхом участі в анімаційних програмах різної спрямованості (спортивні ігри та змагання, танцювальні вечори, карнавали, ігри, хобі, заняття), які являються складовими сфери рекреаційних послуг.

Пропонуємо шляхи вдосконалення анімаційних послуг в Україні та щодо підвищення їх ефективності:

1) для успішної діяльності анімаційних заходів повинні проводитись масштабні рекламні кампанії;

2) організовувати тижні кухонь різних регіонів і країн в ресторані закладу, а також застосування відповідної національної атрибутики і колористики у всьому готелі. Організація в ці дні, а також на День святого Валентина, 8 Березня та інші свята спеціальних заходів.

Для кожного свята необхідно розробляти спеціальне меню, складати святкову програму із залученням артистів естради, майстрів оригінальних жанрів та ін.;

3) вводити програми, які будуть відрізнятися від програм конкурентів та ще не мали аналогів в Україні. Наприклад [15, с. 67]:

раут – зібрання людей, яке не передбачає танців;

містерія – театралізована постановка п'єси релігійного змісту;

раус – захід з анонсування презентацій, культурно-дозвіллевих програм;

церемонія – культовий побожний або державний акт, який проводять за суворим порядком (церемонією);

шоу-вистава, масове видовище;

4) використовувати національний одяг та атрибутику при обслуговуванні гостей.

Також готелі, які хочуть привернути увагу клієнтів, можуть ввести пакетні пропозиції.

Це перш за все можливість привернути цінних для готелю як корпоративних, так й індивідуальних клієнтів, і виграти за рахунок продажу не тільки місць розміщення, але й додаткових послуг. Цінове стимулювання варто здійснювати за допомогою знижок за проживання від 5 до 20 %, які будуть надаватися як посередникам, так і постійним клієнтам. Для кожної категорії знижок слід застосовувати відповідну картку – срібну, золоту і платинову. Це підвищить престиж гостя і збільшить кількість його повторних приїздів і проживання у готелі [23, с. 4].

Продуктивна стратегія підприємства сфери гостинності сьогодні повинна бути направлена на розробку таких послуг, які могли б збільшити прибуток підприємства, особливо в міжсезоння.

Наприклад: пакет «Уїк-енд на двох», який має всі шанси підвищити заповнюваність комплексу в міжсезоння і вихідні дні на 15%. Економічно і доцільно включити в пакет такі послуги: розміщення на дві доби, сніданки, шампанське і фрукти в номері, вечеря в ресторані, користування сауною і розважальним комплексом. Цей вид пакету, як очікується, стане популярним, особливо у молодят під час їхнього медового місяця.

Спираючись на досвід готелів США, ефективним заходом поживлення анімаційної діяльності у готелях України може бути створення клубів, які можуть створюватися за підтримки закладу або з ініціативи місцевої громади, яка орендує помешкання, земельні ділянки, спортивні майданчики на території зони туркомплексу. Єдиної схеми створення та правил функціонування таких клубів не існує: члени клубу можуть проводити кілька днів або тижнів щороку і лише в цей час користуватися послугами дозвілля, а можуть відвідувати клуб регулярно [23, с. 4]. На ефективність клубної роботи впливає детальний аналіз

ринку та груп громадськості, на які буде орієнтуватися клуб. Основними клієнтами клубу можуть бути: місцеве населення, туристи, співвласники готелю.

Членство в клубі при готелі насамперед куплять ті, хто відпочиває в готелі досить часто або перебуває на ньому відносно довго, особливо якщо членство надає значно ширші альтернативи дозвілля. Потенційними членами клубу можуть бути й місцеві жителі. Зацікавити цю групу відвідувачів можна тільки за умови відповідності послуг їхнім потребам і запитам, тому клуб повинен вигідно вирізнятися серед інших місцевих закладів дозвілля комплексністю та якістю обслуговування.

Важливими критеріями вдало підготовленої програми клубного членства є обмежена кількість членських місць у клубі; право передачі або продажу членства іншій людині за певних умов; оригінальність концепції дозвілля клубу

Обмежена кількість членських місць підвищує цінність клубного місця в очах потенційних відвідувачів. Їх оптимальна кількість залежить від соціально-демографічної ситуації, привабливості зони відпочинку і клубу. Можливість продати клубну картку також суттєво впливає на популярність закладу, адже людина готова заплатити вдвічі більше, якщо вона знає, що може повернути собі ці кошти, продавши членське місце іншому.

3.2. Удосконалення менеджменту та маркетингу анімаційних послуг

Анімаційний менеджмент. У туристичному й готельному бізнесі анімаційний менеджмент посідає провідне місце. До речі, тепер такий менеджмент існує й на промислових підприємствах. Ідеться про управління розважальними програмами й працівниками-аніматорами в клубних або 4- і 5-зіркових готелях [5, с. 69].

Складовими частинами поняття анімаційний менеджмент є анімація – процес надання туристу комплексу анімаційних послуг з метою максимального задоволення його потреб і менеджмент – система управління цим процесом з

урахуванням стратегічної мети і місії готеля, обмежень, правил і умов, корпоративної готельної філософії.

Анімаційний менеджмент має власну специфіку, яка полягає у: в специфічному предметі праці, що є діяльністю керованих анімаційних систем і служб; у специфічних засобах, знаряддях праці, якими є анімаційні програми, і у результаті праці, яким є задоволеність відпочиваючих проведеним вільним часом.

З точки зору системного підходу анімаційний менеджмент є системою управління, у якій керуючою підсистемою (суб'єктом управління) є керівний персонал анімаційної служби туристичного комплексу, що виступає тут у якості системоутворюючого фактора. Керованою підсистемою (об'єктом управління) є туристи і стан їх здоров'я (фізичного, психічного, морального, соматичного), а також виконавчий персонал анімаційної, технічної та інших служб туркомплексу, що бере участь у процесі анімаційного обслуговування [24, с. 157].

З іншого погляду, анімаційний менеджмент поряд з іншими складовими є підсистемою більш загальної системи управління туркомплексом – менеджменту гостинності.

Анімаційний менеджмент включає стратегію і тактику управління. Стратегічна мета управління анімаційним процесом полягає у тому, щоб витримати загальний, магістральний напрям діяльності туркомплексу з забезпечення максимального задоволення потреб туристів, особливо тих, що стосуються емоційно-психічного комфорту як складової середовища гостинності, а також виконувати комплекс умов, правил і глобальних обмежень в анімаційній діяльності з точки зору факторів зовнішнього і факторів внутрішнього середовища і з точки зору прибутковості готельного бізнесу. А тактика – це конкретні методи і прийоми досягнення мети в межах прийнятих обмежень.

Таким чином, менеджмент готельної анімації – це система управління процесом надання туристу комплексу анімаційних послуг, спрямована на

досягнення стратегічної мети функціонування туркомплекса в умовах туристичного ринку.

Головний у системі анімації – менеджер з анімації. Він підпорядковується безпосередньо генеральному менеджеру, а той – власнику готелю. Як спеціаліст широкого профілю, менеджер анімаційної діяльності покликаний виявляти, задовольняти і розвивати соціокультурні інтереси різних груп населення, розробляти цільові анімаційні програми та соціальні технології їх здійснення, стимулювати інноваційний рух у галузі туризму, керувати економічними механізмами організації анімаційної діяльності, впроваджувати ефективні педагогічні методики розвитку культурно-естетичної творчості.

Принципова особливість спеціаліста-аніматора полягає в тому, що знання психології, економіки, політології, права, теорії управління, основ режисури та інших суспільно значимих і досить престижних сьогодні наук виступає не як самоціль, а як суттєвий засіб реалізації провідної метафункції соціально-культурної діяльності – залучення людини до досягнень світової культури, всебічний розвиток її творчого потенціалу [24, с. 157].

Менеджер-аніматор повинен володіти психолого-педагогічними основами управління тимчасовим колективом, з яким працює, бути лідером у різноманітних туристських колективах, які відрізняються за віком, складом, освітою, соціальним положенням, уміти впливати на думку оточуючих. Велике значення має схильність до лідерства, а саме: вміння проявляти ініціативу, привертати і спрямовувати увагу інших, пропонувати їм рішення, схильність розмовляти мовою співбесідників. Менеджери-аніматори повинні володіти високими діловими якостями, глибокими знаннями психології людей, практичними навичками роботи в умовах чітко вибудованого механізму.

Щоб підтримувати високий стандарт обслуговування, готелю потрібні добре освічені, талановиті, чесні і дисципліновані аніматори, які отримують задоволення від своєї роботи. Вони задають настрій відпочивальникам, більше всіх контактують з гостями, грають ключову роль у заходах, є рупором

розважальних програм, відповідальні за задоволення, радість, дружбу і активність гостей.

З точки зору системного підходу анімаційний менеджмент являє собою систему управління, в якій керуючою підсистемою є керівний персонал анімаційної служби туркомплексу, який виступає тут в якості системоутворюючого фактора.

Як правило, таких структурних підрозділів кілька. У кожного організатора своє поле діяльності [7, с. 9]:

- організатор спортивно-оздоровчої діяльності відповідає за ранкову гімнастику, заняття аеробікою, заняття в басейнах і на морі, рухливі ігри, спортивні змагання та свята;
- організатор розважальних програм займається розробкою сценаріїв, підготовкою та проведенням різноманітних культурно-розважальних заходів;
- організатор роботи з дітьми займається дитячими заходами;
- організатор туристсько-екскурсійної роботи комплектує групи для екскурсій, підбирає екскурсоводів та ін.

Крім людей, які безпосередньо є частиною команди аніматорів, робити більш яскравими і барвистими уявлення допомагає і художник (якщо його немає серед аніматорів), який оформляє декорації до вистав, малює до них анонси, афіші та інші матеріали, і Кравець, який шиє і відповідає за вечірні костюми аніматорів.

Керованою підсистемою є туристи і стан їх здоров'я, а також виконавчий персонал анімаційної, технічної та інших служб, що бере участь у процесі анімаційного обслуговування [21, с. 145].

З іншого боку, анімаційний менеджмент поряд з іншими складовими є підсистемою більш загальної системи управління туркомплексом – менеджменту гостинності. Анімаційний менеджмент як один з видів спеціалізованого менеджменту здійснюється за коштами виконання взаємопов'язаних і взаємопроникаючих у часі функцій планування, організації, мотивації і

контролю анімаційної діяльності, які організуються при вирішенні певних завдань.

Функція «планування» [4, с. 7]:

- розробка анімаційної стратегії та концепції готелю, узгодженої з маркетинговою стратегією;
- розробка типових анімаційних програм та методик їх адаптації до певних груп та окремих туристів;
- аналіз факторів, що впливають на повноту та ефективність здійснення анімаційного менеджменту та кон'єктури готельного ринку району, регіону, країни;
- участь та формування цінової політики з урахуванням комплексу питань анімаційних послуг та анімаційного менеджменту готелю;
- довгострокове і короткострокове планування анімаційної діяльності готелю, включення заходів щодо вдосконалення анімаційної діяльності в його бюджет і бізнес-план.

Функція «організація» [4, с. 7]:

- організація та управління відносинами у зовнішньому середовищі з питань анімаційного менеджменту;
- оптимізація використання ресурсів готелю при виконанні цілей і завдань анімаційного менеджменту;
- формування ефективної організаційної структури анімаційного менеджменту готелю, підбір, розстановка, підготовка, виховання кадрів, фахівців різного рівня кваліфікації для анімаційного обслуговування;
- організація взаємодії з іншими службами з питань анімаційного обслуговування: з технічною службою (з питань експлуатації технічних анімаційних установок, систем, споруд), службою прийому і розміщення, з фінансовою службою (з питань фінансів), а також з транспортною, туристично-екскурсійною, допоміжною та

іншими службами, з якими необхідно співпрацювати в процесі анімаційного обслуговування;

- розробка інвестиційної політики з питань реалізації анімаційної концепції (проводиться спільно зі службами фінансового менеджменту), участь у формуванні інвестиційного портфеля з даного питання;
- ризик-менеджмент-розробка шляхів зниження ризиків та організація системи заходів щодо їх профілактики та мінімізації.

Функція «мотивація» [4, с. 7]:

- творча робота з розвитку особистості співробітників анімаційної служби, їх здатності до внутрішньої мотивації вдосконалення анімаційної майстерності;
- розробка способів зовнішньої мотивації аніматорської праці, морального і матеріального заохочення за його професіоналізм і результати; формування принципів зацікавленості; визначення параметрів задоволеності працею з анімаційного обслуговування туристів;
- перетворення будь-якого працівника готелю в приватного співпідприємництва, морально і матеріально зацікавленого в результатах не тільки анімаційної діяльності, а й комплексу в цілому;
- підвищення кваліфікації та професійного зростання кадрів, створення та підтримка престижу анімаційної та готельної діяльності;
- створення сприятливих умов для самореалізації людини у справі, яка керується високими мотивами, гуманістичними та естетичними цінностями.

Функція «аналіз і контроль» :

- аналіз анімаційної діяльності готелю і представлення його показників, включаючи і економічні, вищій управлінській Ланці в будь-який момент часу для оперативного і стратегічного управління;

- коригування концепції, тактичних цілей, анімаційних програм і методик відповідно до реальних обставин і результатів діяльності та аналізу;
- коригування планів і проектів готелю та її підрозділів з точки зору анімаційного обслуговування туристів;
- контроль виконання управлінських рішень в рамках анімаційного менеджменту; контроль технічної та інших служб готелю в питаннях експлуатації анімаційних технічних засобів [4, с. 20].

Таким чином, менеджмент анімації – це система управління процесом надання туристу комплексу анімаційних послуг, спрямована на досягнення стратегічної мети функціонування в умовах ринку.

В даному пункті розглянуті поняття анімаційна служба, аніматор і анімаційний менеджмент; представлена схема рівня професіоналізму анімаційної служби у вигляді службової драбини; прописані функції анімаційного менеджменту; описано взаємодію і рівень підпорядкованості аніматорів, а так само визначені їх обов'язки.

3.3 Розробка туру з дитячою анімаційною програмою

Далі нами був розроблений тур за напрямком Запоріжжя – Рівно – Івано-Франківськ – Рівне .

Туристична група з 16-ти туристів. Туристичний маршрут Запоріжжя Рівно-Івано-Франківськ-Рівне. Термін перебування 7 днів. Пізнавально-екскурсійний тур «Карпатський автобус». При складанні програми обслуговування, як правило, використовуються наступний підхід :

1. Підготовка туру передбачає надання туристам комплекс послуг відповідно до їхніх вимог щодо рівня обслуговування, змісту туру і технології надання послуг. Рівень обслуговування залежить від рівня складових туристичних послуг: проживання, харчування, екскурсійного, транспортного обслуговування, дозвілля, а також від чіткої їхньої відповідності меті подорожі. Технологія організації і проведення туру визначається оптимальністю

обслуговування, що полягає в комплексному підході до оформлення всієї програми обслуговування і складання щоденних екскурсійне – розважальних програм.

2. При укладанні договору між туроператором і турагентом програма обслуговування складається, узгоджується і затверджується сторонами у вигляді набору послуг, без розподілу за конкретними днями обслуговування.

3. Туристична фірма «Надія» страхує туристів на основі договору з страховою компанією «Скайд Вест.» Туристична фірма «Надія» співпрацює з туристичними фірмами в багатьох містах України і за кордоном. Вона також співпрацює з туристичною фірмою «Маггі-Тур» в м. Запоріжжя, яка буде відправляти дану туристичну групу.

При узгодженні програми семиденного туру по маршруту Запоріжжя – Рівне Івано-Франківськ Рівне – Запоріжжя, фірми затвердили наступну програму обслуговування:

Виїзд з Запоріжжя до м.Рівно та повернення з Рівно до Запоріжжя.

Розміщення у 2-х місних номерах готелю туристичного класу.

Харчування в ресторані – напівпансіон.

Екскурсія: по Івано-Франківську (пішохідна), Коломия (комбінована), Яремне (пішохідна), Ворохта (пішохідна), Манява (пішохідна), Галич (комбінована), Гошів (пішохідна), Пнів (пішохідна).

Додаткові заходи: відвідання драматичного театру ім. Івана Франка, кінотеатру «Космос».

Трансфер туристів зустріч на залізничному вокзалі, і доставка їх назад до поїзда. Також трансфер до кожного місця перебування туристів під час проходження програми.

В готелі «Надія» послуги надаються на середньому рівні. Одним з найголовніших питань є контроль над якістю надання готельних послуг. Вивченням рівня готельних послуг займається персонал кадрової служби готелю. Працівники цієї служби ведуть постійний контроль за якістю наданих послуг.

Для забезпечення задоволення потреб відвідувачів потрібно надавати їм:

- безпечні умови проживання;
- чисті і комфортабельні номери;
- справне функціонуюче обладнання.

Номери готелю «Надія» містять в собі таке обладнання і меблі: ліжко (односпальне ліжко має розміри 100x180 см., а двохспальне 200x180 см.), тумбочка біля ліжка (одна на проживаючого), стільці по одному на проживаючого. Письмовий столик, люстра, при ліжкова лампа, лампа на письмовому столі, вимикачі освітлення при вході і біля ліжка. Шафа з вішаками і поличками, письмовий стіл, всі номери обладнані телевізорами, телефонами, холодильниками або мінібарами. Ковбик біля ліжка, дзеркало, ящик для сміття, письмова інформація про готель.

Послуги які надаються в готелі повинні повністю відповідати запитам і потребам клієнтів. Для цього час від часу проводяться дослідження ринку послуг шляхом анкетування, опитування, спостереження.

Готель «Надія» пропонує клієнтам широкий асортимент додаткових послуг:

- інтернет центр;
- перукарня;
- парфумерний салон магазин «Для тебе»;
- відділення Укрексімбанку;
- автостоянка під охороною;
- технічно обладнаний конференц-зал.

За додаткову плату в готелі «Надія» у номер принесуть квіти, газети, замовлення із ресторану.

Керівництво готелю визначає якість наданих готельних послуг на основі маркетингових досліджень.

Головний у системі анімації – менеджер по анімації. Він підкоряється безпосередньо генеральному менеджеру, що, у свою чергу, підкоряється власникові готелю.

Як фахівець широкого профілю, менеджер анімаційної діяльності покликаний виявляти, задовольняти й розвивати соціально-культурні інтереси різних груп населення, розробляти цільові анімаційні програми й соціальні технології їхнього здійснення, стимулювати інноваційні рухи в сфері туризму, управляти економічними механізмами організації анімаційної діяльності, впроваджувати ефективні педагогічні методики розвитку культурно-естетичної творчості.

Менеджерів по анімації підкоряються:

- методист-аніматор (хореограф), що займається підготовкою сценаріїв і постановкою шоу, розробкою костюмів і проведенням репетицій;
- організатор-аніматор, що забезпечує організацію процесу анімаційної діяльності всім необхідним.

Таблиця 3.1.

**Програма тура до
Запоріжжя – Рівне Івано-Франківськ Рівне – Запоріжжя**

Час	Заходи
	<i>День перший</i>
7.50	Зустріч в Запоріжжя та виїзд до м. Рівно; пересадка на інший потяг та виїзд до Івано-Франківська;
9.00-9.30	Сніданок, шведський стіл
8.00-9.00	Поселення в готелі «Надія»
9.00-9.30	Сніданок, шведський стіл
9.30-13.00	Екскурсія історичною частиною Івано-Франківська із відвіданням Художнього музею, Кафедрального собору, огляду міської ратуші, похід у Краєзнавчий музей,

	ознайомлення із палацом А. Потоцького, прогулянка меморіальним кладовищем
13.00-14.00	Вільний час
14.00-15.00	Обід, українські страви, у ресторані готелю «Надія»
15.00-17.00	Перегляд вистави у драматичному театрі
19.00	Вечеря у ресторані
	<i>Другий день</i>
9.00-10.00	Сніданок, шведський стіл
10.30	Поїздка комфортабельним автобусом до міста Коломиї, зупинка біля меморіального комплексу жертвам голокосту
12.00	Екскурсія старовинними вуличками міста Коломия із відвіданням музею історії міста
12.00-13.00	Екскурсія старовинними вуличками міста Коломия із відвіданням музею історії міста;
13.00-14.00	Обід у затишному ресторані готелю «Писанка»
14.00-15.00	Похід у єдиний у світі музей писанки
16.00-17.00	Виїзд з міста Коломия і повернення до Івано-Франківська
17.00-18.00	Відпочинок у номері готелю
18.00	Вечеря у ресторані «Надія».
	<i>День третій</i>
9.00-9.30	Сніданок в готелі «Надія»
10.00-11.00	Виїзд і прибуття до міста Яремне
11.00-13.00	Огляд незрівнянного яремчанського водоспаду, гірськолижних трамплінів, пам'яток дерев'яного церковного будівництва
13.00-14.00	Обід у ресторані «Гуцульщина»
14.00-15.30	Похід до Довбушевського каменю
16.30-17.00	Переїзд у с. Ворохта

15.30-16.30	Похід на сувенірний базар, де можна придбати витвори гуцульської культури
17.00-18.30	Ознайомлення з історією міста, прогулянка мальовничим містечком
18.30-20.00	Повернення до Івано-Франківська
20.30	Вечеря у ресторані готелю «Надія»
	<i>День четвертий</i>
9.00-10.00	Сніданок, шведський стіл
10.00-11.00	Виїзд і прибуття у с. Манява
12.00-13.00	Відвідання Манявського водоспаду
13.30-14.30	Спуск до Манявського скиту
14.30-15.30	Обід
15.30-17.00	Час дозвілля
17.00-18.00	Повернення до Івано-Франківська
18.00	Вечеря в ресторані «Надія»
	<i>П'ятий день</i>
9.00-10.00	Сніданок
10.00-11.00	Поїздка до мальовничого міста Галич
11.00-12.00	Екскурсія по місту
12.00-13.30	Відвідання Успенського собору і церкви Різдва Христового
13.30-14.30	Обід
14.30-16.00	Похід у музей історії давнього Галича і музей народної архітектури і побуту
16.00-17.00	Ознайомлення з унікальною пам'яткою архітектури храмом Св. Пантелеймона
17.00-18.00	Повернення в готель «Надія»
18.00	Вечеря
	<i>Шостий день</i>

9.00-10.00	Сніданок
11.00-13.00	Прогулянка парком ім. Тараса Шевченка
14.00-15.00	Обід
16.30-18.00	Перегляд кінофільму у кінотеатрі «Космос»
18.00	Вечеря
	<i>Сьомий день</i>
9.00-10.00	Сніданок, шведський стіл
10.00-10.40	Поїздка до м. Пнів
10.40-12.00	Екскурсія руїнами замку Куропатових
12.00-13.00	Повернення у готель
13.00-14.00	Вільний час
14.00-15.00	Обід, прощання з групою
15.00-15.30	Отримання в ресторані «Україна» «вечері туриста» на дорогу
16.00-16.30	Від'їзд до Рівня поїздом
18.30.	Виїзд до Запоріжжя

Під час перебування у готелі пропонуються різноманітні анімаційні заходи. Щодня зранку в обід та увечері аніматори організують барвисті шоу, конкурси, вистави та інші заходи, що передбачає участь у ньому туристів. Підготовка й розробка анімаційних програм – особлива діяльність туристської галузі. Вони включають спортивні ігри й змагання, танцювальні вечори, карнавали, ігри, заняття, що входять у сферу духовних інтересів і т. д. Програма відпочинку – це об'єднаний загальною метою або задумом план проведення туристських, фізкультурно-оздоровчих, культурно-масових, пізнавальних і аматорських занять. Функції анімаційних програм – організація й керівництво

культурними, оздоровчими й спортивними заходами, їхнє подальше поширення серед туристів.

Загальна програма анімації готується таким чином, щоб розважальні й спортивні елементи були різноманітні за своєю формою, цікаві туристам і щоб у проведених заходах було задіяно як багато більше учасників. Вечірні шоу повинні повторюватися не частіше, ніж один раз у два тижні, з розрахунку звичайно двотижневого перебування гостей в отеленні. Сценарій, музика, світло, хореографія, костюми – все чітко продумується й організується членами команди й керівником, що часто сам бере участь у шоу-програмах. Під час обіду й перед вечерею аніматори зустрічають гостей у входу в ресторан, бажають приємного апетиту, знайомлять із новоприбулими гостями, спілкуються з тими, з ким сьогодні грали ,підсаджуються за столики ,і ,намагаючись не допускати паузи в розмові, розважають гостей і запрошують взяти участь в іграх і розважальних шоу після обіду. А зайняті у вечірньому шоу аніматори проводять репетиції вечірнього спектаклю. Всі аніматори, не зайняті в спектаклі, беруть участь у підготовці вечірніх шоу й розважальних програм: готують декорації, костюми, інший реквізит, гримують акторів, допомагають їм одягтися й т. д.

Нижче приводиться зразковий зміст програми відпочинку туристів, розрахованої орієнтовно на два тижні [29, с.134].

Таблиця 3.2.

Зміст програми відпочинку туристів

Тематика	Назва
Спортивно-розважальні гри	<ul style="list-style-type: none"> – крикет; – крокет; – міні-гольф; – стрейчінг; – стрілянина із луку; – - хокей на траві.
Спортивно-розважальні заняття	– футбол;

	<ul style="list-style-type: none"> – баскетбол; – волейбол; – степ-аеробіка; – уроки танців; – теніс настільний – - теніс великий.
Культурно-дозвільна програма	<p>Жива музика</p> <p>Міні-дискотека</p> <p>(для дітей)</p> <p>Конкурси, вікторини, лотерея</p>

Таблиця 3.3.

Розрахунок вартості анімаційної програми

№	Стаття	Одиниця вимірювання	Сума
	а) Оформлення документів, договорів Страховання5-00735-008. Послуги екскурсовода		50грн 50грн
	б) Транспорт Вартість проїзду: Запоріжжя – Рівне – Івано-Франківськ Івано-Франківськ - Коломия Івано-Франківськ - Ворохта Івано-Франківськ - Манява Івано-Франківськ - Галич Івано-Франківськ - Гошів Івано-Франківськ - Пнів		100грн 100 грн 100 грн 100 грн 100 грн 100 грн 100 грн
	в) Готельні послуги		
	Зарплата персоналу: - акторам - менеджерів анімації - декораторам-оформлювачам	чол. чол. чол.	45 грн 50 грн 50 грн
	г) Послуги харчування: сніданок обід вечеря	порц. порц. порц.	20 грн 40 грн 50 грн

	д) Екскурсійні послуги		
	Екскурсія в музеї:		60 грн
	Художній музей;		60 грн
	Літературний музей;		50 грн
	Музей «Писанка»		70 грн
	Музей історії давнього Галича;		60 грн
	Музей народної архітектури і побуту.		60 грн
	е) Додаткові (інші) витрати		
	Виставка		50 грн
	Кіно		50 грн
	Разом витрати		1515 грн

Особливе значення в комплексі заходів, спрямованих на розвагу туристів, приділяється всіляким спортивним заняттям, змаганням, конкурсам. І тут може бути використане все, що напрацьовано й створене людством у цій області на даний момент. Це й давно знайомі всім гри з відомими умовами й правилами; і зовсім нові, розроблені прямо отут, у процесі спілкування; і запропоновані кимсь із відпочиваючих, модернізовані, пристосовані до даної ситуації й запозичені в колег із сусіднього готелю. В іграх аніматори беруть участь у якості гравців, ведучих і суддів. У їхнє завдання входить підігрів інтересу й контроль за ходом гри, улагоджування можливих конфліктних ситуацій. Під час гри аніматор чітко викладає правила, забезпечує її безперервність, безпеку, організоване початок і закінчення з обов'язковим підсумком і оголошенням переможців. Аніматори створюють таку атмосферу захопленості й азарту, що туристи, що перебувають неподалік, перемикають свою увагу на гру й помалу самі втягуються в процес. Динамічність, заводний характер змагальності дозволяє людям розкріпачитися, виявити якісь здатності, таланти. А, крім того, командні ігри ще й зближують.

Приблизний перелік ігор готелю можна побачити в додатку .

Особливе значення в комплексі заходів, спрямованих на розвагу туристів, приділяється всіляким спортивним заняттям, змаганням, конкурсам. І тут може бути використане все, що напрацьовано й створене людством у цій області на даний момент. Це й давно знайомі всім гри з відомими умовами й правилами; і зовсім нові, розроблені прямо отут, у процесі спілкування; і запропоновані кимсь

із відпочиваючих, модернізовані, пристосовані до даної ситуації й запозичені в колег із сусіднього готелю. В іграх аніматори беруть участь у якості гравців, ведучих і суддів.

У їхнє завдання входить підігрів інтересу й контроль за ходом гри, улагоджування можливих конфліктних ситуацій. Під час гри аніматор чітко викладає правила, забезпечує її безперервність, безпеку, організоване початок і закінчення з обов'язковим підсумком і оголошенням переможців. Аніматори створюють таку атмосферу захопленості й азарту, що туристи, що перебувають неподалік, перемикають свою увагу на гру й помалу самі втягуються в процес. Динамічність, заводний характер змагальності дозволяє людям розкріпатися, виявити якісь здатності, таланти. А, крім того, командні ігри ще й зближують.

Нижче наведений розрахунок одного з анімаційних заходів що впроваджуються під час перебування туристів у готелі «Надія»

Ми розглянули основні проблеми перспективи та особливості розвитку інноваційного напрямку анімаційного туризму.

Розглянули, що менеджмент анімації – це система управління процесом надання туристу комплексу анімаційних послуг, спрямована на досягнення стратегічної мети функціонування в умовах ринку.

В даному пункті розглянуті поняття анімаційна служба, аніматор і анімаційний менеджмент; представлена схема рівня професіоналізму анімаційної служби у вигляді службової драбини; прописані функції анімаційного менеджменту; описано взаємодію і рівень підпорядкованості аніматорів, а так само визначені їх обов'язки.

Також був розроблений тур та розрахована його вартість за напрямком - Запоріжжя – Рівне Івано-Франківськ Рівне – Запоріжжя.

ВИСНОВКИ

Анімаційний підхід в туризмі набув поширення як пошук інновацій в результаті розвитку конкуренції на ринку туристичних послуг. Анімаційна діяльність – це системна діяльність по розробці та здійсненню спеціальних програм проведення вільного часу туристів.

Туристська анімація може характеризуватися такими основними ознаками, як: важливість, актуальність анімації; пріоритетність анімації в порівнянні з іншими послугами; обсяг анімаційних програм; якість змісту анімаційних програм. Основна мета туристичної анімації спрямована на відновлення моральних та фізичних сил туриста, створення позитивних вражень та задоволення потреб у гарному та повноцінному відпочинку. Це завдання і є основною функцією анімації.

У результаті анімаційного впливу задовольняються релаксаційні, оздоровчі, культурні, освітні, творчі потреби та інтереси дітей, створюються умови для соціальної активності особистості, здатної до перетворення навколишньої дійсності. Дитяча анімація включена в роботу готельного комплексу Orange county Alanya підвищує його престиж, значимість і відповідно, затребуваність їх на ринку туристичних послуг. Активно провівши своє дозвілля, відпочиваючі туристи-діти задовольняють свої духовні і моральні потреби.

Ефективність анімаційної програми залежить від якості її розробки, яка повинна бути виконана відповідно до принципів активності, взаємодії, синтетичності, цілісності, динамічності, правдоподібності особистого проживання, і від якості її проведення.

Анімаційні програми змінюють настрій клієнта-дитини в кращу сторону. Завдяки анімації, завдяки активному проведенням часу відпочиваючі отримують позитивні емоції, відчувають задоволення і внаслідок цього повторно приїжджають сюди і рекомендують готельні компанії своїм друзям і близьким: - «сарафанне радіо».

Розглянувши працю аніматора з точки зору змісту – це вільна, творча, працьовита людина, що вимагає високої кваліфікації і знань. Педагогічна ефективність анімаційної програми – це ступінь досягнення поставлених цілей за умови гармонійного використання комплексу засобів технологічної підготовки.

Таким чином, якщо індустрія дитячих аніматорів буде впроваджувати і застосовувати всі вище запропоновані заходи щодо вдосконалення анімаційної діяльності, то вона стане залучати великі категорії клієнтів-дітей, стане більш привабливою, тим самим наблизившись до світових зразків.

Отже, все вищевикладене може підтвердити, що анімація – це форма публічності, незвичайної рекламної акції з метою залучення клієнтів, їх рідних і близьких. Проведення анімаційних програм прямо і побічно підвищує ефективність діяльності готельних підприємств.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Т.В. Соціальні технології / Т.В. Азарова, Л.К. Абрамов. – Кіровоград : ІСКМ, 2004. – Ч. 1. – 104 с.
2. Андреєва Л. Анімація як засіб організації активного дозвілля дітей [Текст] / Л. Андреєва, М. Ковальчук // Рідна школа. – 2016. – № 8-9. – С. 76-79.
3. Анесова Г.А. Культурно-досуговая деятельность: теория и практика организации / Г. А. Аванесова. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 236 с.
4. Аксютин Н.Ф. Культурно-досуговая деятельность / Н.Ф. Аксютин. – Казань, 1995. – 168 с.
5. Байлик С.И. Вступление в анимацию гостеприимства : [пособие] / С.И. Байлик. – Х. : Прапор, 2006. – 160 с.
6. Байлик С.І. Організація анімаційних послуг в туризмі : [навч. посіб.] / С.І. Байлик, О.М. Кравець. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 197 с.
7. Балахтар В.В. Роль педагогічно організованого дозвілля дітей та підлітків у формуванні і розвитку особистості / В.В. Балахтар // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – 2011. – №1. – С. 4.
8. Беликов И.Л. Организация туризма: Консп. лекций. – Донецк: ДИТБ, 2000. – 152 с.
9. Божук Т. І. Інноваційні підходи до організації анімації в рекреаційно туристичній діяльності, 2008. [Електронний ресурс] : [сайт інформаційного центру]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/1664/1/64.pdf>.
10. Величко В. В. Організація рекреаційних послуг / В. В. Величко. – Харків : Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.
11. Власова Т.И. Анимационный менеджмент в туризме : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. завед.] / Т.И. Власова, А.П. Шарухин, Н.И. Панов. – М. : Академия, 2010. – 320 с.
12. Бартощук О. В. Оцінка розвитку туризму в Україні / О. В. Бартощук // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 7. – С. 82–86

13. Божук Т. І. Інноваційні підходи до організації анімації в рекреаційно-туристичній діяльності.

14. Внутренние факторы, влияющие на развитие туризма [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.tourfaq.net/travel_business/travel-marketing/11-vnutrenniefactory-vlijajushhie-na.html

15. Гаранин Н.И. Менеджмент туристской и гостиничной анимации : [учеб. пособ.] / Н.И. Гаранин, И.Н. Булыгина. – М. : Советский спорт, 2004. – 128 с.

16. Гарбер О. Є. Організація анімаційної діяльності в структурі комплексного готельного обслуговування дозвілля [Електронний ресурс] : [сайт інформаційного центру]. – Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/_rivbvgml.0zf.pdf

17. Дмитрук С.В., Дмитрук О.Ю. Соціально-педагогічні технології в туризмі. – К: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

18. Дмитрук С. В., Бричук М. С., Ефанова В. В., Дедух М. А. Туристська анімація як засіб рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей шкільного віку / Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 3 (111) 2019. – С. 48-52.

19. Зверєва І.Д. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / І.Д. Зверєва // Центр учбової літератури.– К., 2008. – С. 12.

20. Зорин И. В. Толковый словарь туристских терминов / И. В. Зорин. – М.,1994. – 290 с

21. Ільтьо Т.І. Розвиток та впровадження анімаційної діяльності в готельному господарстві на українському та світовому ринках / Т.І. Ільтьо [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/35.pdf>.

22. Килимистий С.М. Анімація в туризмі: Навчальний посібник. – К.: ФПУ, 2007. – 188 с.

23. Ковальова Н. Технологія проектування рекреаційно-оздоровчої діяльності старшокласників / Н. Ковальова // Теорія і методика фіз. виховання і спорту. – 2012. – №2. – С. 29-34.

24. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від

1 серпня 2013 р. № 638-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.studfiles.ru/preview/5383123/page:2.

25. Курило Л. В. Теория и практика анимации: Ч. 1. Теоретические основы туристской анимации / Л. В. Курило. – М. : Советский спорт, 2006. – 195 с.

26. Курганский С.М. Організація дозвілля молодших школярів / С.М. Курганский. – М., 2008. – 205 с.

27. Лесіна Т.М. Соціально-педагогічні умови стимулювання майбутніх соціальних педагогів до анімаційної діяльності / Т.М. Лесіна // дис. ... канд. пед. наук: 13.00.05. – Луганськ, 2009.

28. Максимовська Н. Анімація в сфері дозвілля як напрям соціально-педагогічної діяльності / Н. Максимовська // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2011. – №1. – С. 22

29. Любіцева, О. О. Методика розробки турів [Текст]: навч. посіб. / О. О. Любіцева. – 2-е вид., перероб. та доп. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 300 с.

30. Максимовська Н.О. Анімація дозвілля як засіб соціального розвитку особистості в соціумі, що глобалізується / Н.О. Максимовська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v35/35-3-3.pdf>.

31. Петрова І. Культурно-дозвіллі центри: виникнення та розвиток / І. Петрова // Рідна школа. – 2000. – №7. – С. 15-21.

32. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.

33. Сергійко В.Ф. Значення анімаційних послуг в сучасній туристичній діяльності. Географія та туризм. 2011. Вип.15. С.38-45. https://tourlib.net/statti_ukr/sergijko2.htm

34. Організація дитячого дозвілля [Електронний ресурс] : [сайт інформаційного центру]. – Режим доступу: <http://abetka.ukrlife.org>

35. Плотникова В. С. Основы анимационной деятельности [Текст]: учебное пособие / В. С. Плотникова ; М-во образования и науки Российской Федерации, Федеральное гос. бюджетное образовательное учреждение высш. проф.

образования Петрозаводский гос. ун-т. - Петрозаводск : Изд-во ПетрГУ, 2015. – 370 с.

36. Саак А.Э., Якименко М.В. Менеджмент в индустрии гостеприимства (гостиницы и рестораны): Учебное пособие. / А.Э. Саак, М.В. Якименко – СПб.: Питер, 2007. – 432 с.

37. Сидорук А.В. Анімація як форма організації дозвілля школярів / А.В. Сидорук // Вісник Запорізького національного університету. Фізичне виховання та спорт. – 2013. – №2. – С. 108–111.

38. Туристична діяльність в Україні у 2015 р. Статистичний бюлетень / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

39. Федотова Ю. В. Анімаційна діяльність: сутність, особливості та соціально-економічна ефективність / Ю. В. Федотова, О. М. Кравець // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 530–534.

40. Любіцева, О. О. Методика розробки турів [Текст] : навч. посіб. / О. О. Любіцева. – 2-е вид., перероб. та доп. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 300 с.

41. Федулова Л.І. Сучасні концепції менеджменту. Навч. посібник / За. ред. д-ра екон. наук, проф. Л.І. Федулової. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 536 с.

42. Хміль Ф.І. Менеджмент: Підручник. / Ф.І. Хміль – К.: Вища шк., 1995.– 351 с.

43. Хриков Є.М. Педагогічна анімація як форма виховання студентської молоді / Є.М. Хриков // Соціальна педагогіка: теорія і практика. – 2011. – №3. – 10 с.

44. Шульга И. Педагогическая анимация как социокультурный и психолого-педагогический феномен / И.Шульга //Пед. образование и наука. – 2008. – №2. – С. 5.

ДОДАТКИ

ORANGE COUNTY ALANYA 2019						
1. WEEK SHOW & NIGHT EVENTS						
MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY	THURSDAY	FRIDAY	SATURDAY	SUNDAY
POOL PARTY 15:00 – 16:30 MAIN POOL SAHNE TARAFI	MINI CLUB SHOW EXTRA GÜNDÜZ	HAPPY HOUR PARTY PIER 15:00 – 16:30	FOAM PARTY SAHİL 15:00 – 16:30	MISS BIKINI @PIER 15:00 – 16:30	HAPPY HOUR PARTY PIER 15:00 – 16:30	ŞİŞME HAVUZ OYUNU 12:00
PALYAÇO MINI C. @ ARENA MINI DISCO		T LOL KIDS SHOW	JONKLÖR MINI C. KANGO JUMP		KIDS FESTIVAL 19:00 – 21:00 @ PIER	
A PURO T. DJ PERFORMANS	M JACKSON RETRO PARTY	URBAN LIVE MUSIC	MR DJ PERFORMANS	BEST OF SWING. NEON PARTY	GANA ACROBATS DJ PERFORMANS	MRS. LIVE MUSIC
2. WEEK SHOW & NIGHT EVENTS						
MONDAY	TUESDAY	WEDNESDAY	THURSDAY	FRIDAY	SATURDAY	SUNDAY
POOL PARTY 15:00 – 16:30 MAIN POOL SAHNE TARAFI	MINI CLUB SHOW EXTRA GÜNDÜZ	HAPPY HOUR PARTY PIER 15:00 – 16:30	FOAM PARTY SAHİL 15:00 – 16:30	MISS BIKINI @PIER 15:00 – 16:30	HAPPY HOUR PARTY PIER 15:00 – 16:30	ŞİŞME HAVUZ OYUNU 12:00
PALYAÇO MINI C. @ ARENA MINI DISCO		T LOL KIDS SHOW.	JONKLÖR MINI C. KANGO JUMP		KIDS FESTIVAL 19:00 – 21:00 @ PIER	
RAPID DANCE DJ PERFORMANS	M JACKSON RETRO PARTY	KID CIRCUS LIVE MUSIC	BEST COUPLE DJ PERFORMANS	BEST OF SWING NEON PARTY	TELEPHONE DJ PERFORMANS	WAMPIRES LIVE MUSIC

Додаток 1. Приклад анімаційної програми готелю Orange county Alanya.

Додаток 2. Дитяча анімація. День піратів.

Додаток 3. Дитяча анімація. Дитячий карнавал.

Додаток 4. Дитяча анімація. Face painting.

Додаток 5. Дитяча анімація. Рукоділля.

Додаток 6. Дитяча анімація. Гра "Рінго"

Додаток 7. Дитяча анімація. Гра “Боулінг”

Додаток 8. Дитяча анімація.